

Obec Nové Sady

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO
A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE
NOVÉ SADY
2015 - 2025**

Obsah

ÚVOD	2
Stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PHSR	2
Zámer spracovania PHSR	3
Časť A: ANALYTICKÁ ČASŤ	6
A I. Analýza vnútorného prostredia	6
A II. Analýza vonkajšieho prostredia	46
Časť B: STRATEGICKÁ ČASŤ	47
Časť C: PROGRAMOVÁ ČASŤ	50
Časť D: REALIZAČNÁ ČASŤ	52
Časť E: FINANČNÁ ČASŤ	54
ČASŤ F: MONITOROVANIE A HODNOTENIE	55
ZÁVER	56

ÚVOD

Stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PHSR

Formulár č. Ú 7 Titulná strana dokumentu PHSR

Názov:	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Nové Sady na roky 2015-2025
Územné vymedzenie	Nitriansky kraj, okres Nitra, obec Nové Sady
Dátum schválenia PHSR	14.12.2015
Dátum platnosti	14.12.2015 - 31.12.2025
Verzia	1.0

Zdroj: vlastné spracovanie

Zákon o podpore regionálneho rozvoja č. 309/2014 Z. z. ako jeden zo základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja územia definuje program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (ďalej PHSR). PHSR predstavuje strednodobý programový dokument, ktorý obsahuje okrem analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce aj hlavné smery jej vývoja, ustanovuje ciele a prvoradé potreby i úlohy dominantné v rozvoji technickej a sociálnej infraštruktúry, v starostlivosti o životné prostredie, vo vzdelávaní, v kultúre a v ďalších oblastiach i návrh finančného a administratívneho zabezpečenia. PHSR obce Nové Sady treba chápať ako koncepčný dokument identifikujúci nielen hlavné problémy rozvoja obce, ale i opatrenia, ktoré by mali k riešeniu týchto problémov prispieť. Prostredníctvom PHSR sa uskutočňuje podpora rozvoja na úrovni miestnej samosprávy s dôrazom na sociálnu, hospodársku a environmentálnu oblasť.

Formulár č. Ú 5 - Osnova PHSR

1 Zámer spracovania PHSR	Zdôvodnenie zámeru vypracovania PHSR obce
2 Harmonogram spracovania PHSR	Harmonogram vypracovania PHSR obce a jeho jednotlivých častí
3 Východiskové koncepčné dokumenty	Zoznam východiskových koncepčných dokumentov použitých pri zostavovaní PHSR obce
4 Analytická časť	4.1 Analýza vnútorného prostredia 4.2 Analýza vonkajšieho prostredia 4.3 SWOT analýza 4.4 Zhodnotenie hlavných disparít a faktorov rozvoja
5 Strategická časť	5.1. Vízia rozvoja územia 5.2. Strategický cieľ

6 Programová časť	6.1. Opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým prioritám 6.2. Súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov
7 Realizačná časť	7.1. Východiská a popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii 7.2. Popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR 7.3. Stručný popis komunikačnej stratégie 7.4. Systém monitorovania a hodnotenia 7.5. Akčný plán na obdobie dvoch rokov
8 Finančná časť	8.1. Indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR 8.2. Model viaczdrojového financovania jednotlivých projektov 8.3. Systém hodnotenia a zaradovania projektov do financovania

Zdroj: vlastné spracovanie

Zámer spracovania PHSR

Formulár č. Ú 1 Zámer spracovania PHSR

Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nové Sady na roky 2015-2025
Forma spracovania	samospráva a externý odborníci
Riadenie procesu spracovania	<p>Riadiaci tím: Samospráva: starostka obce Silvia Halvoníková Ing. Renáta Lelovská</p> <p>Pracovné skupiny: Samospráva: Zastupiteľstvo obce Nové Sady Ing. Renáta Lelovská</p> <p>Úlohy jednotlivých aktérov: - riadiaci tím: koordinácia procesu prípravy PHSR, návrh rozvojového smeru obce Nové Sady na roky 2015-2020, - pracovné skupiny: podpora koordinácie procesu prípravy PHSR, pripomienkovanie návrhu rozvojového smeru obce, zabezpečenie komunikácie s občanmi.</p> <p>Komunikácia jednotlivých aktérov: Osobná: stretnutia a rokovania Písomná: emailová komunikácia Telefonická : telefonická komunikácia</p> <p>Zapojenie verejnosti a komunikácia s verejnosťou</p>

	Zapojenie verejnosti Verejné stretnutie s občanmi Komunikácia s verejnosťou Osobný kontakt Informácie na vývesnej tabuli Vyhlásenia obecného rozhlasu
Obdobie spracovania	2015 Vypracovanie PHSR podľa Metodiky 2.0 MDVRR

Zdroj: vlastné spracovanie

Formulár č. Ú 3 – Metódy zapojenia verejnosti do prípravy PHSR

Metóda	Informovanie verejnosti	Získavanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Tlačené materiály	Informačná tabuľa obce		
Internetové stránky	Informácia o PHSR na internetovej stránke obce		
Využitie existujúcich médií	Vyhlásenia v rozhlase		
Stretnutia	Rokovania riadiaceho tímu		
Verejné stretnutia	Verejné prerokovanie PHSR s občanmi (možnosť pripomienkovania)	Verejné prerokovanie PHSR s občanmi (možnosť pripomienkovania)	Verejné prerokovanie PHSR s občanmi (možnosť pripomienkovania)
Návšteva v dotknutom území	Preskúmanie prostredia metodikom		
Využitie miestnych ľudí na získavanie názorov	Verejné stretnutie Verejné prerokovanie PHSR	Verejné prerokovanie PHSR	Verejné prerokovanie PHSR

Zdroj: vlastné spracovanie

Formulár č. Ú 4 – Zoznam členov pracovných skupín

Funkcia v strategickom plánovaní	Funkcia v pracovnom zaradení
Gestor	Ing. Renáta Lelovská starostka obce Silvia Halvoníková
Koordinátor a Metodik	Ing. Renáta Lelovská
Interní odborníci	Členovia obecného zastupiteľstva a komisií obce

Zdroj: vlastné spracovanie

Východiskové koncepcné dokumenty

Pri vypracovaní PHSR bolo nutné zohľadniť a analyzovať patričné koncepcné dokumenty, s ktorými je PHSR v súlade a pri tvorbe dokumentu boli zohľadnené. Koncepcné dokumenty boli stanovené tak, aby zohľadnili národnú úroveň a úroveň regionálnu. Obec Nové Sady spadá do územného obvodu Nitrianskeho samosprávneho kraja. Obec v súčasnosti má síce vypracovaný územný plán (ďalej len ÚP), ale tento je potrebné aktualizovať, nakoľko chce k trvalo udržateľnému rozvoju pristupovať systémovo a komplexne.

Tabuľka č. 1 Zoznam analyzovaných koncepcných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepcných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Národná stratégia regionálneho rozvoja SR (NSRR)	2030	Národná	www.telecom.gov.sk
Program rozvoja vidieka SR	2020	Národná	www.mpsr.sk
Integrovaný regionálny operačný program	2020	Národná	www.mpsr.sk
Operačný program Kvalita životného prostredia	2020	Národná	www.opzp.sk
Národný program reforiem Slovenskej republiky 2014	2015	Národná	www.finance.gov.sk
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja NSK 2012-2018	2018	Regionálna	www.unsk.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

Časť A: ANALYTICKÁ ČASŤ

A I. Analýza vnútorného prostredia

1.1 SITUAČNÁ ANALÝZA

1.1.1 VYMEDZENIE ÚZEMIA

Obec Nové Sady je na základe administratívneho členenia Slovenskej republiky súčasťou Nitrianskeho samosprávneho kraja, rozkladajúc sa v severozápadnej časti okresu Nitra. Obec je tvorená dvomi katastrálnymi územiami - Sila a Nové Sady a tromi časťami - Sila, Nové Sady a Ceroviny. Obec, ktorá má v okrese Nitra okrajovú polohu, susedí na severe s obcami Kapince a Malé Zálužie. Na východe hraničí s obcou Šurianky, na juhu s obcou Zbehy a na juhozápade s obcou Lukačovce. Na západe sú susednými obcami Pastuchov a Dolné Trhovište a na severe obec Merašice, ktoré ležia už v okrese Hlohovec v Trnavskom samosprávnom kraji (mapa 1). Obec je zároveň súčasťou OZ RADOŠINKA, ktorý združuje 30 obcí.

Geografická poloha stredu obce je daná súradnicami 48° 25' 00" severnej geografickej šírky a 17° 58' 48" východnej geografickej dĺžky. Stred obce leží v nadmorskej výške 168 m n. m. Najnižší bod obce je v nadmorskej výške 140 m n. m. a najvyšší bod v nadmorskej výške 227 m n. m.

Obec má okrajovú polohu nielen v rámci okresu, ale aj kraja. Okresné a zároveň aj krajské mesto Nitra je od stredu obce vzdialené cca 16 km smerom na juhovýchod. Obcou neprechádzajú žiadne významnejšie cestné komunikácie, pričom smerom na juh vo vzdialenosti cca 8 km, je možné sa napojiť na cestu I/64 spájajúcu Komárno a Žilinu.

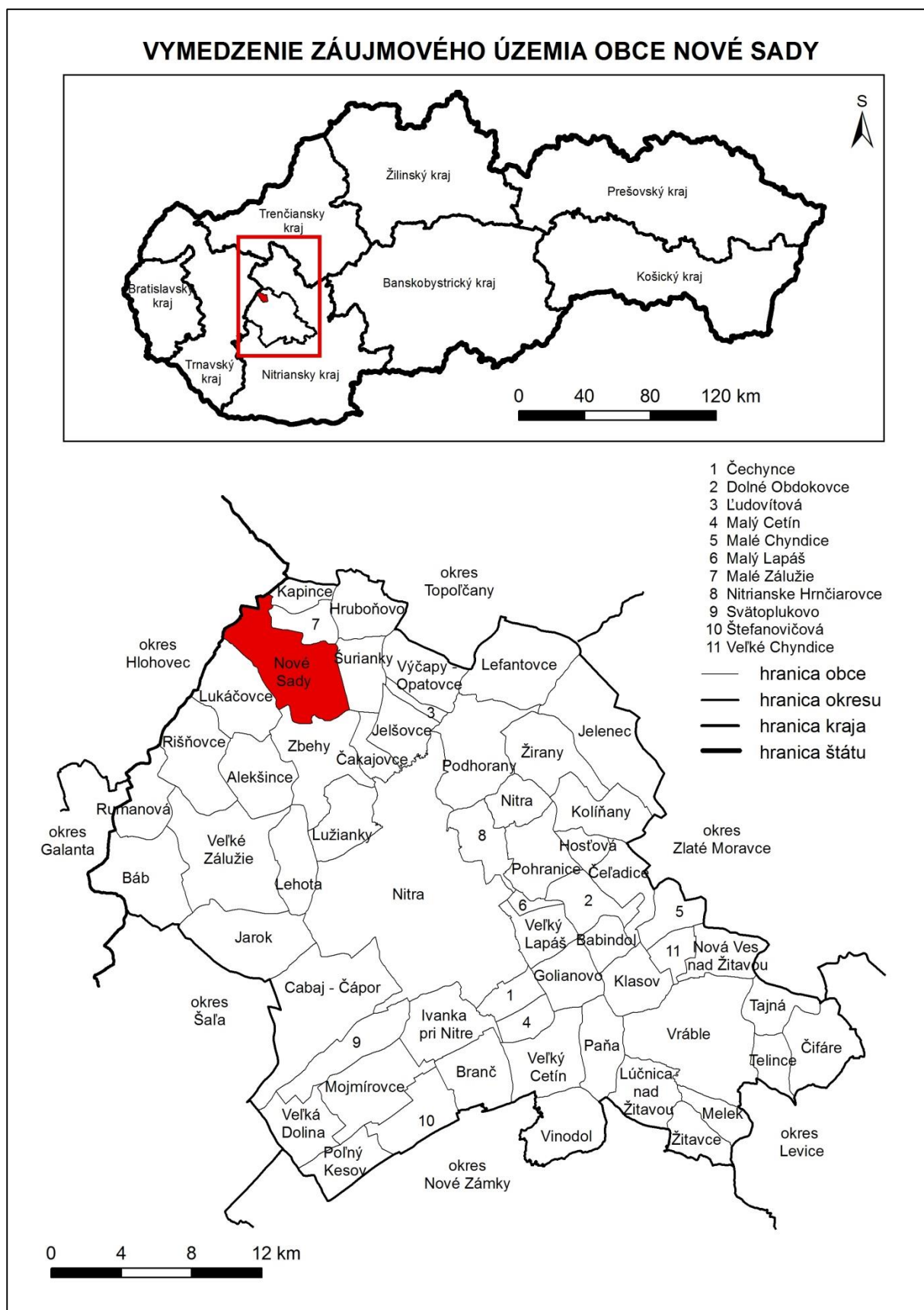
Veľkosťou plochy územia ako i počtom obyvateľov patrí obec Nové Sady k stredne veľkým obciam okresu Nitra. Celková **rozloha obce** je 1747 ha. **Počet obyvateľov** k 31. 12. 2014 dosiahol 1 294 osôb pri priemernej hustote 74 obyvateľov na 1 km².

Obec Nové Sady sa rozkladá po oboch stranách potoka Radošinka na Podunajskej pahorkatine, z ktorej na územie zasahuje Nitrianska pahorkatina prostredníctvom svojej severozápadnej časti Bojnianskej pahorkatiny.

1.1.2 PRÍRODNÉ POMERY

Prírodné podmienky obce sú výrazne ovplyvnené **geologickými pomermi**. Územie obce Nové Sady v zmysle regionálneho geologického členenia zaraďujeme do Podunajskej panvy, ktorá patrí medzi vnútrohorské panvy a kotliny, ktorých vývoj spadá predovšetkým do obdobia neogénu. Do územia zasahuje prostredníctvom trnavsko-dubnickej panvy, ktorej nižšou jednotkou je na území rišovská priehlbina. Podložie priehlbiny tvoria treťohorné neogénne sedimenty, ktoré sa tu usadzovali najskôr v morskom prostredí a následne v sladkovodnom deltovitom prostredí. Zastúpené sú ílovitými sedimentmi s polohami jemnozrnných až strednozrnných kremitých pieskov a štrkov a ich hrúbka sa pohybuje okolo 1,0 - 3,0 m. Farba štrkov je sivá a ich veľkosť sa pohybuje od 10 - 200 mm. Piesky sú svetlohnedé, sivozelené i žltosivé, farba ílov je pestrá sivozelená, sivá žltosivá a hnedá. Neogénne vrstvy sedimentov sú v území prekryté kvartérnymi sedimentmi, ktoré tvoria v nadväznosti na vodné toky prevažne nívne humózne hliny alebo hlinito-piesčité až štrkovito-piesčité hliny dolinných nív. Vo východnej časti územia sú to zase piesky, piesčité štrky až piesky v terasách bez pokryvu. Väčšinu územia však budujú eolické sedimenty v zastúpení spraší a piesčitých spraší, vápnitých sprašovitých a nevápnitých sprašových hlín.

Mapa 1

Geologická stavba územia sa odráža na charaktere **reliéfu**. V zmysle geomorfologického členenia patrí obec do geomorfologického celku Podunajská pahorkatina, konkrétne do podcelku Nitrianska pahorkatina prostredníctvom jej časti Bojnianska pahorkatina.

Reliéf Bojnianskej pahorkatiny, ktorá je morfológicky členitejšou časťou Nitrianskej pahorkatiny, je zarovnaný a pahorkatinný. Pahorkatina je charakteristická mierne modelovaným reliéfom, ktorý je podmienený nespevnenými neogénnymi sedimentmi a má ráz zarovnanej tabule vytvorenej riečnou činnosťou. Dominantný je reliéf nížinných pahorkatín, ktoré sú na území mierne až stredne členité. Nadmorské výšky územia sa pohybujú v rozpätí 140 - 227 m. Zastúpené sú prevažne širokými plochými chrbtami, oddelenými úvalinovitými dolinami. Reliéf nížinnej časti územia riečnej nivy Radošinky tvorí dno doliny, ktoré má takmer výlučne rovinný charakter s minimálnymi deniveláciami v rozmedzí 0,5 až 1 m.

Z klimatického hľadiska leží východná časť obce v teplej klimatickej oblasti v teplom mierne suchom okrsku s miernou zimou s teplotami v januári nad -3 °C. Západná časť územia sa nachádza v teplom mierne suchom okrsku s chladnou zimou s teplotami v januári nad -3 °C až -5 °C. Z klimatickogeografického hľadiska je územie zaradené do subtýpu prevažne teplej nížinnej klímy s priemernou teplotou v januári -1,5 °C až -4 °C, s priemernou teplotou v júli 18,5 °C až 24 °C a priemernými ročnými zrážkami 650 až 700 mm.

Vodstvo obce charakterizuje niekoľko vodných tokov, z ktorých osou územia je potok Radošinka s pravostrannými prítokmi Kotrbál a Trhovišský potok. Menším vodným tokom je potok Sila. Vodné toky sú zaradené do vrchovinno-nížinnej oblasti s dažďovo-snehovým typom režimu odtoku. Najvyššie vodné stavy a prietoky dosahujú v marci až v apríli a najnižšie prietoky nastávajú v septembri. Na základe hydrogeologickej regionalizácie patrí územie do regiónu neogénu Nitrianskej pahorkatiny s medzizrnovou priepustnosťou.

Z pôdných typov prevládajú na väčšine územia černozeme kultizemné karbonátové, lokálne modálne a erodované a regozeme kultizemné karbonátové zo spraší ako aj černozeme kultizemné, lokálne modálne a erodované a regozeme typické karbonátové zo spraší. Výraznejšie plochy územia zaberajú aj hnedozeme kultizemné, lokálne modálne a erodované a regozeme kultizemné a modálne karbonátové zo spraší. V tesnej blízkosti vodných tokov sú v území viazané čiernice glejové, sprievodné čiernice kultizemné a gleje z karbonátových a nekarbonátových aluviálnych sedimentov.

Pôdne druhy reprezentujú v území prevažne stredne ťažké pôdy hlinité. V centrálnej časti územia sa na vodný tok Radošinka viažu ílovité pôdy, ktoré vykazujú známky zamokrenia.

Za súčasných klimatických, pôdných a hydrologických pomerov bez ďalšieho vplyvu človeka by **potenciálnu vegetáciu** na území obce Nové Sady tvorili viaceré spoločenstvá. Pozdĺž vodného toku Radošinka by to boli lužné lesy nížinné (*Ulmenion*). Ostatné vodné toky menšieho charakteru by sprevádzali lužné lesy podhorské a horské (*Alnenion glutinoso-incanae*). Prevažnú väčšinu územia by však tvorili na sprašových tabuliach dubovo-hrabové lesy panónske (*Quercus robori-Carpinenion betuli*) a na sprašových pahorkatinách dubovo-cerové lesy (*Quercetum petraeae-cerris*). Väčšina územia je v súčasnosti výrazne odlesnená a intenzívne poľnohospodársky využívaná, s čím súvisí skutočnosť, že z pôvodných lesov sa zachovali iba fragmenty a to najmä v západnej a východnej časti územia. Druhovú zloženie týchto porastov predstavuje dub cerový (*Quercus cerris*), sprevádzaný dubom plstnatým (*Quercus pubescens*), dubom letným (*Quercus robur*) a javorom poľným (*Acer campestre*). V druhovom zložení pozmenených lesných porastov dominuje v ostatných častiach územia predovšetkým kultúra agáta bieleho (*Robinia pseudoacacia*).

Zo **živočíšstva** nachádzame v území druhy viazané na lesné komplexy, kultúrnu step, ľudské sídla a vodné toky.

K charakteristickým druhom fauny listnatého lesa patria jašterica zelená (*Lacerta viridis*), užovka stromová (*Elaphe longissima*), haja červená (*Milvus milvus*), žlna zelená (*Picus viridis*), slávik krovinový (*Luscinia megarhynchos*), diviak lesný (*Sus scrofa*). Okrem nápadných stavovcov žije v lesoch aj veľa nižších živočíchov. Živočíšstvo záhrad reprezentuje sýkorka uhliarka (*Parus ater*), drozd čierny (*Turdus merula*), jež východný (*Erinaceus concolor*), sojka škriekavá (*Garrulus glandarius*) a živočíšstvo ľudských obydlií zastupuje napr. myš domová (*Mus musculus*), vrabec domový (*Passer domesticus*) či hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*). Živočíšstvo polí a lúk tvorí hraboš poľný (*Microtus arvalis*), zajac poľný (*Lepus europaeus*), vrana túlavá (*Corvus corone*), hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*) a živočíšstvo vôd reprezentuje napr. kačica divá (*Anas platyrhynchos*).

V území sa nenachádza žiadne **chránené územie**.

1.1.3 Z HISTÓRIE OBCE

Obec Nové Sady bola osídlená v neolite, čo dokazuje praveký rondel a kostrové nálezy lengyelskej kultúry v Sile s depotom kamenných perál. Osídlenie obce kontinuálne pokračovalo i v dobe bronzovej a železnej (laténska keramika). Nálezy keramiky tak potvrdzujú osídlenie v dobre rímskej a slovanskej.

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1156, kedy sa spomína pod názvom Kurt, neskôr Assakurth (1343), Nagkurth (1364), Kurth (1773), Kert, Ašakert (1920), Ašakert' (1927), Nové Sady (1948) a maďarsky Assakürt. V období Uhorského štátu patrila obec do 13. stor. šľachtickému rodu Kürthovcov, podľa ktorých dostala pomenovanie staršia osada – Kürth (Kurt). Obyvatelia sa živili najmä poľnohospodárstvom a vinohradníctvom, ale i remeselníctvom a v neskoršom období i tkáčstvom. Pravdepodobne v 14. stor. sa tu nachádzal stredoveký hrádok. V roku 1343 dostala obec meno Assakurt podľa šľachtického rodu Assovcov, ktorým patrili majetky v obci až do 16. storočia. Neskôr sa osada Kürth (Kurt) rozdelila na Kiss-Kürth (Kyskurth) a Nagy-Kürth (Nagkurth) - Malý Kurt a Veľký Kurt. V roku 1533 sa spomína ako vlastník obce Lazár Assa. Rod Assa vymrel po meči Ladislavom Assom v roku 1541. Majetky prepadli v prospech kráľa Ferdinanda I. Habsburského. Kráľ daroval majetok za podporu v boji o trón v tom istom roku zemepánovi Jozefovi Ghýczymu a jeho svokrovi Matejovi Henczovi. Ten o dva roky odstúpil svoju časť obce za 1 000 zlatých svojmu zaťovi a dcére Žofii Henczovej-Ghýczyovej. V roku 1549 sa Jozef Ghýczy stal majiteľom polovice „Ablanczkürthu“ – Dediny aj s príslušnými pozemkami. V obci sa tak začalo tristoročné pôsobenie rodiny Ghýczyovcov, pochádzajúcej zo stolice Veszprém z obce Ghicz. V roku 1550 Ghiczovci postavili v obci opevnený kaštieľ a obec sa stala strediskom panstva 15 obcí. V roku 1559 obec vyplienili a vypálili Turci. Začiatkom 17. storočia mala obec 64 poddanských a 4 slobodné rodiny, v roku 1715 mala vinice a 26 domácností, z toho 16 želiarskych. V roku 1787 tvorilo obec 80 domov s 508 obyvateľmi a v roku 1828 mala obec 69 domov a 482 obyvateľov. V 17. storočí dal Andrej Ghýczy prestavať chátrajúci kaštieľ na zemepanskú kúriu v renesančnom slohu. V 18. storočí mala obec samosprávu na čele s richtárom. Dokazuje to zachované pečatidlo, ktorého odtlačok sa našiel na viacerých dokumentoch z 18. storočia. V 17. – 19. storočí patrili majetky v obci i Bercényiovcovi. Kúriu tu mala barónka Mednyanská a kaštieľ dr. Klobušický. V prvej polovici 18. storočia sa z evanjelickej rodiny Ghýczyovcov jedna vetva, vedená Gašparom Ghýczym, katolizovala. Druhá, evanjelická vetva rodiny, zostala v Nových Sadoch až do roku 1861, kedy sa po smrti Jozefa Ghýczyho z Nových Sádov odsťahovala. V druhej polovici 19. storočia postupne postavenie Ghýczyovcov v obci slablo a 19. 2. 1858 stratil licitáciou majetok posledný mužský potomok Jozef Ghýczy. V 19. storočí obec postihli tri vlny cholerovej epidémie (r. 1849, 1856, 1866) a vyžiadali si 48 obetí. Pohnuté dejiny poznačené dvomi svetovými vojnami obec prežívala v prvej polovici 20. storočia. Na zveľaďovaní kultúrneho života mali výrazný podiel rímskokatolícky farár Ladislav

Ballay a evanjelický a.v. farár Ladislav Záhurecký. Do povedomia sa dostali najmä divadelné predstavenia, stromkové slávnosti a remeselnícke bály.

Obdobie po 2. sv. vojne bolo poznačené najmä rozvojom infraštruktúry a občianskej vybavenosti. V obci bol zregulovaný potok (r. 1962), vybudovaný bol vodovod (r. 1969-1972), zrekonštruované boli i cesty, mosty a chodníky. Postavená bola základná škola, futbalové (r. 1964) a hádzanárske ihrisko (r. 1955). Začiatkom 90. rokov 20. stor. bola obec plynofikovaná. Poľnohospodári hospodárili v 2. pol. 20. stor. spoločne v rozvíjajúcom sa poľnohospodárskom družstve.

Ďalším prelomovým obdobím bol pád komunistického režimu v r. 1989, ktorý podmienil prechod z centrálne riadeného hospodárstva na trhové hospodárstva a vznik súkromného sektoru.

1.1.4 DEMOGRAFICKÉ POMERY

1.1.4.1 Ľudské zdroje a ich potenciál

Súčasný stav demografického potenciálu je výsledkom dlhodobého populačného a hospodárskeho vývoja obce. Je základným predpokladom rozvoja každého územia. Vývoj a potenciál ľudských zdrojov obce charakterizujú viaceré demografické špecifiká. K základným demografickým charakteristikám patrí pohyb obyvateľstva a jeho štruktúry. Základné demografické ukazovatele obce Nové Sady sú dokumentované v tab. 1.

Počet obyvateľov a plocha obce vplyvajú na hustotu obyvateľov, ktorá na 1 km², dosahuje 74 obyvateľov, čo poukazuje na takmer dva a pol krát nižšiu koncentráciu obyvateľstva ako je v okrese Nitra (184 obyvateľov na km²) a 1,5-krát nižšiu koncentráciu ako je v Nitrianskom samosprávnom kraji (108 obyvateľov na km²) ale i v Slovenskej republike (111 obyvateľov na km²). Obec Nové Sady patrí počtom obyvateľov medzi stredne veľké obce Slovenska.

Tab. 1 - Základné demografické ukazovatele obce Nové Sady

Územie	Plocha v km ²	Počet obyvateľov				Index rastu		Hustota zaľudnenia na km ²
		r. 2001	r. 2011	r. 2014	z toho ženy	2011/2001	2014/2011	
Nové Sady	17,47	1300	1288	1294	662	99,08	100,47	74
okres Nitra	871	163419	159 005	160040	82694	97,30	100,65	184
NSK	6343	714602	690 311	686662	353104	96,82	99,47	108
SR	49036	5379455	5 397 036	5421349	2776889	100,33	100,45	111

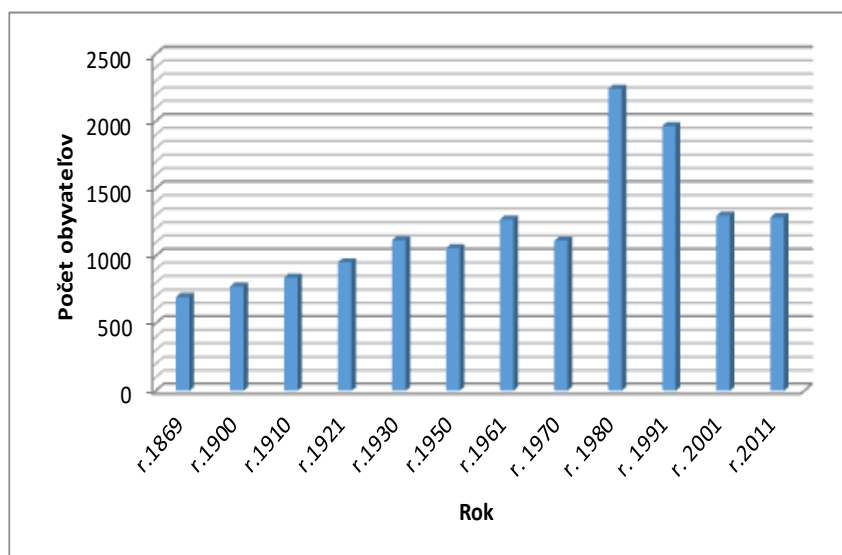
Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Vývoj obyvateľstva

Vývoj počtu obyvateľov obce od prvého oficiálneho sčítania ľudu až po súčasnosť bol nerovnomerný (tab. 2, graf 1). Za toto obdobie počet obyvateľov obce vzrástol takmer 2-násobne. V r. 1869 mala obec 696 obyvateľov a do r. 1961 počet obyvateľov vzrástol na 1 272 osôb. Podľa tempa rastu, toto obdobie možno rozčleniť na dve etapy: etapa mierneho rastu, ktorá bol ovplyvňovaná hlavne I. sv. vojnou, hospodárskou krízou a II. sv. vojnou a etapu prudkého rastu, ktorá sa viaže na povojnové obdobie do r. 1961, kedy počet obyvateľov vzrástol o 576 obyvateľov. Nasledujúce medziobdobie je charakteristické poklesom počtu obyvateľov obce na 1 113 (r. 1970), ktorý vystriedal zatiaľ posledný nárast počtu obyvateľov na 2 241 (r. 1980). Od tohto obdobia sledujeme klesajúci počet obyvateľov.

Tab. 2 a Graf 1 - Vývoj počtu obyvateľov obce Nové Sady (r. 1869-2011)

Rok	Počet obyvateľov
1869	696
1900	774
1910	840
1921	953
1930	1118
1950	1060
1961	1272
1970	1113
1980	2241
1991	1966
2001	1300
2011	1288

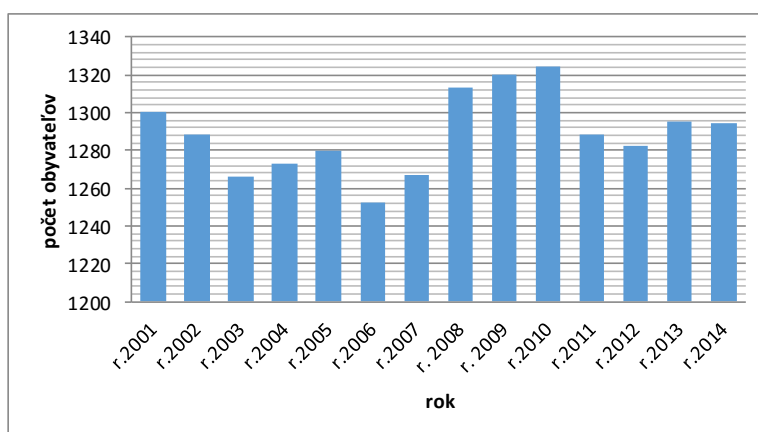
Zdroj: Retrospektívny slovník obcí 1850 - 1970, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 1980, 1991, 2001, 2011, *upravené autormi*

Vývoj počtu obyvateľov obce po roku 2001 bol nerovnomerný, pričom sa striedali obdobia mierneho poklesu (r. 2001-2003, 2005-2006, 2010-2012) a rastu počtu obyvateľov (r. 2003-2005, 2006-2010, 2011-2013). Celkovo sa počet obyvateľov od r. 2001 do r. 2014 znížil o 6 osôb (tab. 3, graf 2).

Tab. 3 - Vývoj počtu obyvateľov obce Nové Sady (r. 2001 - 2014)

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Muži	619	608	597	602	608	593	605	632	636	636	627	625	627	632
Ženy	681	680	669	671	672	659	662	681	684	688	661	657	668	662
Spolu	1300	1288	1266	1273	1280	1252	1267	1313	1320	1324	1288	1282	1295	1294

Graf 2 - Vývoj počtu obyvateľov obce Nové Sady (r. 2001 - 2014)

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, spracované autormi

Dynamika obyvateľstva

Rast resp. pokles obyvateľov v obci je odrazom prirodzeného a migračného pohybu obyvateľstva. V bilancii celkového pohybu obyvateľov obce (tab. 4, graf 3) sa prejavuje celkový úbytok obyvateľov, ktorý v roku 2014 dosiahol -1 osobu, tzn. -0,78 ‰.

Tab. 4 - Pohyb obyvateľstva obce Nové Sady (r. 2014)

Obec	Natalita		Mortalita		Prirodzený prírastok/úbytok		Imigrácia		Emigrácia		Migračný prírastok/úbytok		Celkový prírastok/úbytok	
	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰	abs.	‰
Nové Sady	13	10,01	12	9,24	1	0,77	27	20,79	29	22,32	-2	-1,54	-1	-0,78
okr. Nitra	1596	9,97	1599	9,99	-3	-0,01	1389	8,67	1185	7,40	204	1,27	201	1,26
NSK	6046	8,82	7642	-11,14	-1596	-2,33	3276	4,78	3420	4,99	-144	-0,21	-1740	-2,54
SR	55033	10,16	51346	-9,48	3687	0,68	5357	0,99	3644	0,67	1713	0,32	5400	1,00

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, spracované autormi

V prirodzenom pohybe obyvateľov (tab. 6 a graf 3) v r. 2014 prevláda natalita (13 živonarodených detí) nad mortalitou (12) následkom čoho, nastal prirodzený prírastok obyvateľov v hodnote 0,77 ‰.

Vývoj natality od roku 2008 mal kolísavý trend. Priemerne sa v sledovanom období rokov 2008 až 2014 každoročne narodilo 11 detí (tab. 5). Najväčší počet detí (15) sa narodil v roku 2013. Tabuľka 5 vyjadruje aj počet živonarodených detí v prepočte 1000 obyvateľov stredného stavu. Hrubá miera živorodenosti sa pohybovala v rozpätí 6,25 (r. 2012) až 11,59 (r. 2013) živonarodených detí na 1000 obyvateľov. V roku 2014 hrubá miera živorodenosti dosiahla hodnotu 10,01 ‰. V porovnaní s okresom Nitra (9,97 ‰) a Nitrianskym samosprávnym krajom (8,82 ‰) je táto hodnota pozitívnejšia ale v porovnaní s priemerom SR (10,16 ‰) vykazuje obec negatívnejšie hodnoty. Na vývoji natality sa odráža demografické správanie sa mladého obyvateľstva, pre ktoré je typické plánovanie rodičovstva s nižším počtom detí (1až 2) vo vyšších vekových kategóriách 25-29-roční resp. 30-35-roční.

Tab. 5 - Vývoj živonarodených detí a zomrelých v obci Nové Sady v období rokov 2008-2014

Územie	Rok	Natalita							Mortalita						
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Nové Sady	abs.	8	11	10	13	8	15	13	21	14	14	17	18	15	12
	‰	6,36	8,35	7,54	10,07	6,25	11,59	10,01	16,71	10,62	10,56	13,17	14,06	11,59	9,24
okr. Nitra	‰	9,71	9,88	9,92	10,27	9,63	9,65	9,97	9,91	9,34	9,48	9,65	9,81	9,62	9,99
NSK	‰	9,21	9,62	9,27	9,67	8,72	8,47	8,82	11,41	11,19	11,12	10,98	11,17	10,97	11,14
SR	‰	10,61	11,30	11,13	11,27	10,27	10,13	10,16	9,84	9,77	9,84	9,62	9,70	9,63	9,48

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, spracované autormi

Zvýšená mortalita je podmienená početnejšie zastúpenou skupinou staršieho obyvateľstva. Aj keď počet zomrelých v r. 2014 na 1000 obyvateľov (9,24 ‰) je v obci Nové Sady pod priemerom okresu Nitra (9,99 ‰), Nitrianskeho samosprávneho kraja (11,14 ‰) a Slovenska (9,48 ‰), v ostatných hodnotených rokoch dosahuje obec v danom ukazovateli väčšinou nadpriemerné a teda menej pozitívne hodnoty v porovnávaných úrovniach. Vývoj mortality za obdobie rokov 2008-2014 zobrazuje tab. 5. Najvyššia úmrtnosť v obci Nové Sady bola v roku 2008, kedy zomrelo 21 obyvateľov (16,71 ‰) a naopak najnižšia úmrtnosť bola v r. 2014, kedy zomrelo 12 obyvateľov (9,24 ‰). Dlhodobá vyššia úmrtnosť obyvateľov ako je počet živonarodených detí v obci je charakteristická pre úbytok obyvateľov v období rokov 2008-2012 (tab. 6). V posledných dvoch rokoch je v obci sledovaný nulový alebo minimálny

prirodzený prírastok obyvateľov. V prepočte na 1000 obyvateľov obce dosahuje hrubá miera prirodzeného pohybu rozpätie od 0,00 ‰ (r. 2013) do -10,34 ‰ (r. 2008). V tomto ukazovateli mala obec v r. 2014 pozitívnejšie priemerné hodnoty ako okres Nitra (-0,02 ‰), NSK (-2,33 ‰) a Slovensko (0,68 ‰).

Tab. 6 - Vývoj prirodzeného prírastku resp. úbytku obyvateľstva obce Nové Sady (r. 2008-2014)

Územie	Prirodzený prírastok/úbytok	Rok						
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Nové Sady	abs.	-13	-3	-4	-4	-10	0	1
	‰	-10,34	-2,28	-3,02	-3,10	-7,81	0,00	0,77
okres Nitra	‰	-0,20	-0,06	0,44	0,62	-0,19	0,03	-0,02
NSK	‰	-2,20	-1,57	-1,85	-1,32	-2,44	-2,50	-2,33
SR	‰	0,78	1,53	1,28	1,65	0,57	0,51	0,68

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, upravené autormi

Základným priestorovým pohybom obyvateľstva, ktorý vplýva na rast alebo pokles počtu obyvateľov je migračný pohyb. Migračná mobilita odráža zmenu trvalého bydliska pre obyvateľov, ktorí sa do obce prisťahovali (imigranti) ako i pre obyvateľov, ktorí sa z nej vysťahovali. Rok 2014 bol pre obec charakteristický nižším počtom prisťahovaných (27 osôb) a vyšším počtom vysťahovaných (29 osôb), čo spôsobilo zápornú hodnotu migračného salda (-2 osoby). Vývoj počtu imigrantov za obdobie rokov zobrazuje tabuľka 7. Najnižší počet prisťahovaných predstavovali 14 obyvratelia (r. 2011) a najvyšší 87 obyvratelia (r. 2008). I v ostatných rokoch sa striedal nárast s poklesom počtu imigrantov. Za obdobie rokov 2008 - 2014 sa do obce prisťahovalo až 247 obyvateľov. Nerovnomerný vývoj hrubej miery prisťahovaných dokumentuje tab. 7. V roku 2014 dosiahla obec pozitívnejší vývoj v prepočte na 1000 obyvateľov ako mal okres Nitra (8,68 ‰), Nitriansky samosprávny kraj (4,78 ‰) a Slovenská republika (0,99 ‰).

Tab. 7 - Vývoj prisťahovaných a vysťahovaných obyvateľov obce Nové Sady v rokoch 2008 - 2014

Územie	Rok	Prisťahovaní							Vysťahovaní						
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Nové Sady	abs.	87	30	37	14	23	29	27	28	20	29	18	19	16	29
	‰	69,21	22,76	27,90	10,84	17,97	22,41	20,79	22,28	15,17	21,87	13,94	14,84	12,36	22,32
okr. Nitra	‰	9,04	7,91	8,42	8,64	8,42	8,33	8,68	7,18	6,44	6,36	6,65	6,11	6,61	7,40
NSK	‰	5,91	4,72	4,77	4,64	4,97	4,59	4,78	4,25	4,17	4,22	4,40	4,21	4,61	4,99
SR	‰	1,62	1,17	0,97	0,90	1,00	0,95	0,99	0,32	0,37	0,35	0,35	0,37	0,51	0,67

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, upravené autormi

Druhým významným ukazovateľom migračnej mobility je emigrácia. Počet vystáňovaných predstavoval len o 2 osoby viac ako počet prisťahovaných (r. 2014). Za obdobie rokov 2008-2014 sa z obce vystáňovalo 159 obyvateľov. Rozpätie vystáňovania bolo od 16 osôb (r. 2013) do 29 obyvateľov (r. 2010, 2014).

Hrubá miera emigrácie (vystáňovania) umožňuje tiež v prepočte na 1000 obyvateľov porovnať hodnoty emigrácie s okresnou, krajskou a celoslovenskou populáciou (tab. 7). Hrubá miera emigrácie v roku 2014 dosiahla v obci Nové Sady (22,32 ‰) negatívnejšie hodnoty ako má populácia okresu Nitra (7,40 ‰), NSK (4,99 ‰) a SR (0,67 ‰).

Na základe imigrácie a emigrácie možno obec charakterizovať v r. 2014 ako obec so záporným migračným saldom (tab. 8, graf 3) s odlivom obyvateľov z obce, ale počas predchádzajúcich rokov (okrem r. 2011) prevládal naopak migračný prírastok obyvateľstva obce.

Tab. 8 - Vývoj migračného prírastku resp. úbytku obyvateľov obce Nové Sady (r. 2008-2014)

Územie	Migračný prírastok/úbytok	Rok						
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Nové Sady	abs.	59	10	8	-4	4	13	-2
	‰	46,94	7,59	6,03	-3,10	3,13	10,05	-1,54
okres Nitra	‰	1,87	1,47	2,07	2,00	2,31	1,71	1,27
NSK	‰	1,66	0,56	0,56	0,23	0,75	-0,03	-0,21
SR	‰	1,31	0,81	0,62	0,55	0,63	0,44	0,32

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, upravené autormi

Za obdobie r. 2008-2014 sa do obce prisťahovalo o 88 obyvateľov viac ako sa z obce vystáňovalo. Najvyšší migračný prírastok bol v roku 2008 v počte 59 osôb a najnižší migračný prírastok bol v r. 2012 v počte 4 osoby. V roku 2014 bolo migračné saldo záporné (-2 osoby, tzn. -1,54 ‰). V porovnaní s okresom Nitra (1,27 ‰), NSK (-0,21 ‰) ako i SR (0,32 ‰) bolo migračné saldo výrazne zápornejšie.

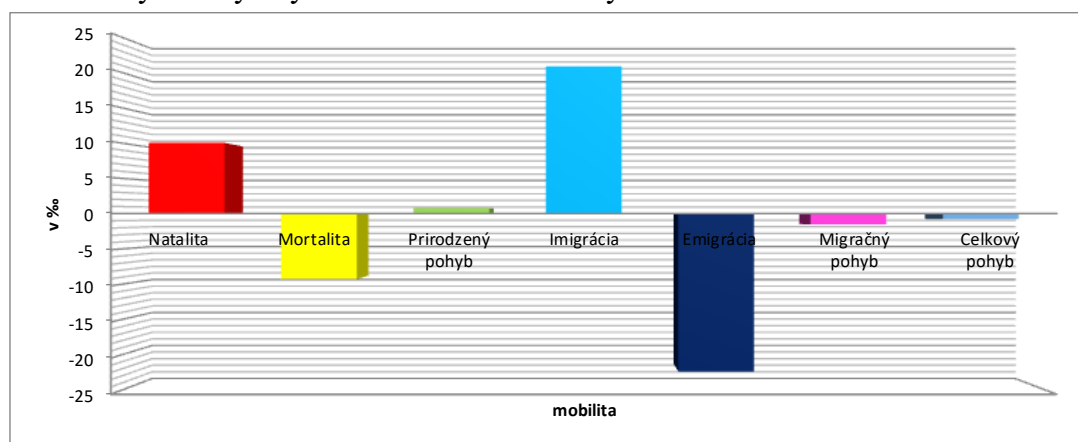
Záporné migračné saldo prevyšujúce prirodzený prírastok obyvateľov (graf 3 a tab. 9) má svoj odraz na celkovom úbytku obyvateľov obce nielen v roku 2014 (-1 obyvateľ, tzn. -0,78 ‰) ale i v niektorých ďalších rokoch (r. 2011 a 2012). V porovnaní s okresom Nitra v r. 2014 (1,26 ‰) má obec negatívnejší vývoj, pričom dosahuje vyšší celkový úbytok obyvateľov v prepočte na 1000 obyvateľov, avšak v porovnaní s Nitrianskym samosprávnym krajom (-2,33 ‰) je táto hodnota pozitívnejšia. Súčasná veková štruktúra populácie ako i jej mobilita neumožňuje populácii obce Nové Sady výraznejšie rásť z vnútorných zdrojov, a preto je potrebné klásť väčší dôraz na vytváranie podmienok pre udržanie mladého obyvateľstva v obci vo všetkých oblastiach a vytvárať podmienky pre podporu imigrácie do obce.

Tab. 9 - Vývoj celkového prírastku resp. úbytku obyvateľov obce Nové Sady (r. 2008-2014)

Územie	Celkový prírastok/úbytok	Rok						
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Nové Sady	abs.	46	7	4	-8	-6	13	-1
	‰	36,60	5,31	3,02	-6,20	-4,69	10,05	-0,78
okres Nitra	‰	1,67	1,41	2,51	2,62	2,13	1,75	1,26
NSK	‰	-2,20	-1,57	-1,85	-1,32	-2,44	-2,50	-2,33
SR	‰	0,78	1,53	1,28	1,65	0,57	0,51	0,68

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, upravené autormi

Graf 3 - Bilancia dynamiky obyvateľov obce Nové Sady v roku 2014

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, upravené autormi

Na vývoji počtu obyvateľov sa druhotne podpisujú i ďalšie demografické javy ako sobášnosť a rozvodovosť.

Sobášnosť vykazuje kolísavé hodnoty, ktoré sa v prepočte na 1000 obyvateľov obce pohybujú od 1,54 ‰ (r. 2014) po 9,30 ‰ (r. 2011), čo predstavovalo 12 sobášov v obci. Vysoký počet sobášov bol i v roku 2013 (10). V ostatných rokoch sa počet sobášov pohyboval od 4 po 6. V roku 2014 manželstvo uzatvorili 2 dvojice. Priemerné hodnoty sobášnosti boli v poslednom roku takmer trojnásobne nižšie ako sú priemerné hodnoty sobášnosti v okrese Nitra, NSK a SR (tab. 10). V ostatných rokoch dosahuje obec priemerné hodnoty na všetkých porovnávaných úrovniach.

Negatívny vplyv na rozvoj rodiny má rozvodovosť. Počet rozvodov v obci sa pohybuje v rozpätí 0 - 4. Hrubú mieru rozvodovosti v obci v porovnaní s okresom Nitra, NSK a SR zobrazuje tab. 10 a je v r. 2014 nižšia ako v ostatných porovnávaných úrovniach. V r. 2009 až 2012 však dosahuje hrubá miera rozvodovosti v obci priemerné okresné, krajské a celoslovenské hodnoty a v r. 2013 ich dokonca prevyšuje.

Tab. 10 - Vývoj počtu sobášov a rozvodov obyvateľov obce Nové Sady v období rokov 2008-2014

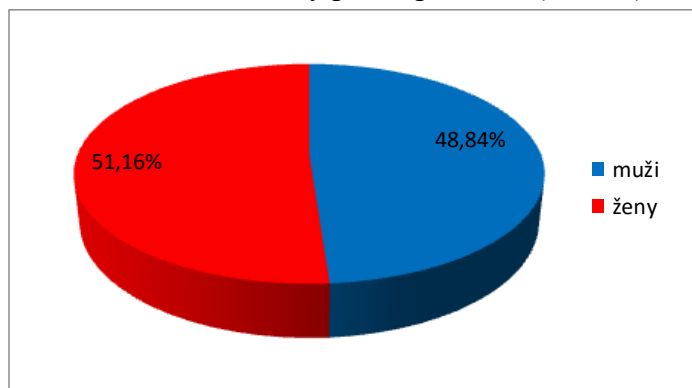
Územie	Rok	Sobášnosť							Rozvodovosť						
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Nové Sady	abs.	4	6	5	12	5	10	2	0	3	3	1	3	4	1
	‰	3,18	4,55	3,77	9,30	3,91	7,73	1,54	0	2,28	2,26	0,78	2,34	3,09	0,77
okr. Nitra	‰	5,03	4,83	4,34	4,66	4,58	4,69	4,97	2,30	2,38	2,49	2,30	2,37	2,38	1,85
NSK	‰	4,74	4,37	4,10	4,23	4,25	4,37	4,62	2,52	2,54	2,31	2,21	2,18	2,23	2,04
SR	‰	5,24	4,87	4,68	4,75	4,81	4,71	4,94	2,35	2,34	2,21	2,06	2,03	2,02	1,94

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, upravené autormi

Štruktúra obyvateľstva

K základným charakteristikám populácie patrí jej štruktúra, ktorá sa hodnotí podľa viacerých aspektov. V štruktúre obyvateľstva podľa pohlavia (tab. 3, graf 4) prevládajú ženy, ktoré sa na celkovej populácii obce podieľajú 51,16 % (r. 2014). Dominujú hlavne vo vyšších vekových kategóriách nakoľko sa dožívajú vyššieho priemerného veku. Na prevahu žien v populácii obce poukazuje i index femininity, ktorý udáva 1047,47 žien pripadajúcich na 1000 mužov.

Graf 4 - Štruktúra obyvateľstva obce Nové Sady podľa pohlavia (r. 2014)

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, spracované autormi

Ďalšou štruktúrou, ktorá umožňuje charakterizovať ľudský potenciál je štruktúra obyvateľstva podľa veku, ktorú analyzujeme podľa reprodukcie a produktivity. Veková štruktúra populácie podľa reprodukcie je tvorená predreprodukčnou, reprodukčnou a poreprodukčnou zložkou populácie (tab. 11, graf 5). V reprodukčnom veku 15-49 rokov zaznamenávame postupný pokles počtu, pričom v r. 2014 bolo v tomto veku 49,07 % obyvateľov obce. V predreprodukčnom veku (0-14 rokov) je 12,67 % obyvateľov

a v poreprodukčnom veku (50 rokov a viac) je trojnásobne viac (38,28 %) ako v detskom veku. Nízka predreprodukčná základňa umožňuje len jednoduchú reprodukciu, ktorá nezabezpečuje dostatočný rast populácie z vlastných zdrojov a vedie k silne regresívnemu typu populácie. Vysoký podiel obyvateľstva v poreprodukčnom veku v porovnaní s obyvateľstvom v predreprodukčnom veku zároveň poukazuje na starnutie populácie obce. V porovnaní s populáciou SR, NSK a okresu Nitra je podiel populácie obce v poreprodukčnom veku značne vyšší.

Tab. 11 - Veková štruktúra obyvateľov obce Nové Sady podľa reprodukcie (r. 2008-2014)

Územie	Rok	Predreprodukčný vek (0-14 rokov)		Reprodukčný vek (15-49 rokov)		Poreprodukčný vek (50 a viac rokov)	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%
Nové Sady	2008	174	13,25	657	50,04	482	36,71
	2009	162	12,27	669	50,68	489	37,05
	2010	168	12,69	665	50,23	491	37,08
	2011	166	12,64	630	49,16	492	38,20
	2012	162	12,64	627	48,91	493	38,46
	2013	164	12,66	636	49,11	495	38,22
	2014	164	12,67	635	49,07	495	38,25
okres Nitra	2014	22450	14,02	80520	50,28	57170	35,70
NSK	2014	91506	13,36	340861	49,77	542134	36,87
SR	2014	830181	15,31	2726898	50,30	1864270	34,39

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, *spracované autormi*

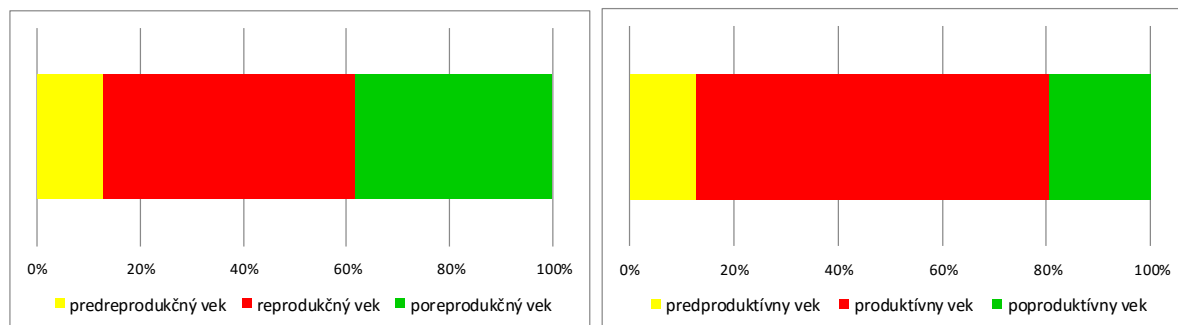
Štruktúra obyvateľstva podľa produktivity je druhým typom vekovej štruktúry. Charakteristická je silnou zložkou obyvateľstva produktívneho veku (15-64-roční), ktoré dosahuje v obci 67,93 % (r. 2014). Ďalšie dve kategórie sú tvorené predproduktívnou (0-14-roční) a poproduktívnou (65 a viac rokov) zložkou populácie obce (tab. 12, graf 6). Predproduktívna zložka sa na celkovej populácii obce Nové Sady podieľa 12,67 %. Podiel obyvateľov v poproduktívnom veku dosahuje vyššiu priemernú hodnotu ako má SR (13,96 %), okres Nitra (14,75 %) a Nitriansky samosprávny kraj (15,22 %).

Tab. 12 - Veková štruktúra obyvateľov obce Nové Sady podľa produktivity (r. 2008-2014)

Územie	Rok	Predproduktívny vek (0-14 rokov)		Produktívny vek (15-64 rokov)		Poproduktívny vek (65 a viac rokov)	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%
Nové Sady	2008	174	13,25	900	68,55	239	18,20
	2009	162	12,27	917	69,47	241	18,26
	2010	168	12,69	917	69,26	239	18,05
	2011	166	12,89	885	68,71	237	18,40
	2012	162	12,64	884	68,95	236	18,41
	2013	164	12,66	881	68,03	250	19,31
	2014	164	12,67	879	67,93	251	19,40
okres Nitra	2014	22450	14,02	117077	71,23	23613	14,75
NSK	2014	91506	13,36	489153	71,42	104263	15,22
SR	2014	830181	15,31	3834289	70,73	756879	13,96

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, *spracované autormi*

Graf 5 a 6 - Veková štruktúra obyvateľov obce Nové Sady podľa reprodukcie a produktivity (r. 2014)

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, *spracované autormi*

Rastom podielu obyvateľstva produktívneho a poproduktívneho veku bude dochádzať k prehlbovaniu procesu starnutia obyvateľstva. Túto situáciu v populácii dokumentujú i ďalšie vybrané demografické ukazovatele (tab. 13).

Index starnutia charakterizuje pomer počtu osôb poproduktívneho veku pripadajúcich na 100 obyvateľov 0-14-ročných. V obci pripadá 153,05 obyvateľov poproduktívneho veku na 100 obyvateľov predproduktívneho veku, čo poukazuje na výrazne staršiu populáciu obce ako je populácia okresu Nitra, NSK a Slovenska.

Index ekonomickej závislosti mladých ľudí, určený ako pomer predproduktívneho veku k produktívnemu veku, dosahuje hodnotu 18,66 %, ktorá je nižšia ako hodnota celoslovenská (21,65 %), krajská (18,70 %) a okresná (19,18 %) hodnota.

Za výstižný ukazovateľ demografickej situácie možno považovať aj index ekonomického zaťaženia, tzn. pomer obyvateľstva predproduktívneho a poproduktívneho veku k obyvateľstvu v produktívnom veku, ktorý má v obci hodnotu 47,21 %. Je mierou hospodárskeho zaťaženia

práceschopného obyvateľstva závislými osobami. Táto hodnota poukazuje na vyššiu ekonomickú záťaženosť populácie obce, ako je ekonomická záťaženosť populácie okresu, kraja ale i Slovenska (tab. 13).

Tab. 13 - Vybrané demografické ukazovatele obce Nové Sady (r. 2014)

Územie	Index starnutia v %	Index ekonomickej závislosti mladých ľudí v %	Index ekonomického zaťaženia v %
Nové Sady	153,05	18,66	47,21
okres Nitra	105,18	19,18	39,34
NSK	113,94	18,70	21,32
SR	91,17	21,65	41,39

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, spracované autormi

Veková štruktúra obyvateľstva ovplyvňuje nielen procesy jeho reprodukcie, ale súčasne určuje aj potenciál pracovných síl a jeho obnovu. Menší podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku môže v budúcnosti spomaliť reprodukciu pracovnej sily, môže zapríčiniť jej stagnáciu až úbytok. Na zlepšenie populačnej štruktúry obyvateľstva, ktorá je výsledkom dlhodobých procesov, je potrebné podporiť mladé obyvateľstvo a zároveň obec hospodársky rozvíjať a vytvoriť dostatok pracovných príležitostí v rôznych odvetviach hospodárstva nielen v obci ale i v jej okolí.

Pri využívaní ľudského potenciálu na trhu práce dôležitú úlohu zohráva aj vzdelanostná úroveň obyvateľstva. Vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva (tab. 14) sledujeme nárast počtu obyvateľov so sekundárnym a terciárnym vzdelaním. V roku 2001 z celkového počtu obyvateľov tvorili takmer polovicu (49,09 %) z populácie obce obyvatelia so sekundárnym vzdelaním a v roku 2011 sa ich podiel zvýšil na 58,31 %. Naopak pokým v roku 2001 bolo zastúpené obyvateľstvo so základným vzdelaním 27,88 %, v r. 2011 to bolo už len 17,78 %. Vysokoškolské vzdelanie v r. 2001 bolo v tejto štruktúre zastúpené 4,70 % a v r. 2011 už 9,70 %.

Tab. 14 - Štruktúra obyvateľstva podľa ukončeného vzdelania v obci Nové Sady (r. 2001)

Územie	Ukončené vzdelanie															
	1		2		3		4		5		6		7		8	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Nové Sady	368	27,88	341	25,83	19	1,44	257	19,47	28	2,12	3	0,23	62	4,70	240	18,18

1 - základné vzdelanie, 2 - učňovské bez maturity, 3 - stredné odborné bez maturity, 4 - úplné stredné odborné a učňovské s maturitou, 5 - úplné stredné všeobecné, 6 - vyššie, 7, vysokoškolské vzdelanie 8 - bez vzdelania

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2001, spracované autormi

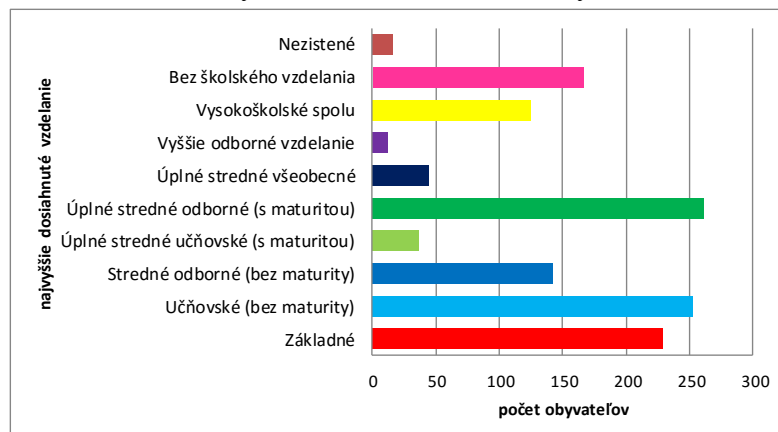
V štruktúre najvyššieho dosiahnutého vzdelania v r. 2011 dominuje sekundárne vzdelanie pred primárnym (tab. 15, graf 7). Sekundárne vzdelanie má ukončených 58,31 % obyvateľov obce. Dominuje v ňom úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou (20,26 %) a učňovské bez maturity, ktoré má ukončených 19,64 % obyvateľov obce. Kým v nižšom strednom vzdelaní prevládajú muži, vo vyššom strednom vzdelaní majú prevahu ženy. Primárne vzdelanie ako najvyššie ukončené vzdelanie má 17,78 % obyvateľov obce. V tomto type vzdelania dvojnásobne prevládajú ženy. Vzdelanostnú štruktúru dopĺňa obyvateľstvo s terciárnym resp. vysokoškolským vzdelaním, ktoré absolvovalo 9,70 % obyvateľov, s miernou prevahou žien. Bez školského vzdelania je 12,85 % obyvateľov a zahrňujeme k ním hlavne deti a mládež vzdelávajúcu sa na všetkých typoch škôl. Podiel obyvateľov s nezisteným vzdelaním bol 1,32 %.

Tab. 15 - Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva obce Nové Sady (r. 2011)

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie		Pohlavie		Spolu	
		muži	ženy	abs.	%
Primárne		75	154	229	17,78
Základné		75	154	229	17,78
Sekundárne		388	363	751	58,31
Učňovské (bez maturity)		159	94	253	19,64
Stredné odborné (bez maturity)		82	61	143	11,10
Úplné stredné učňovské (s maturitou)		19	18	37	2,87
Úplné stredné odborné (s maturitou)		112	149	261	20,26
Úplné stredné všeobecné		14	31	45	3,49
Vyššie odborné vzdelanie		2	10	12	0,93
Terciárne		58	67	125	9,70
Vysokoškolské bakalárske		11	8	19	1,48
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské		42	56	98	7,61
Vysokoškolské doktorandské		5	3	8	0,62
Vysokoškolské spolu		58	67	125	9,70
Študijný odbor	prírodné vedy	1	1	2	0,16
	technické vedy a náuky I (baníctvo, hutníctvo, strojárstvo, informatika a VT, elektrotechnika, technická chémia, potravinárstvo)	15	5	20	1,55
	technické vedy a náuky II (textilná výroba, spracovanie kože, dreva, plastov, výroba hudobných nástrojov, architektúra, stavebníctvo, doprava, pošty, telekomunikácie, automatiz., špec. odbory)	3	3	6	0,47
	poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy a náuky	17	4	21	1,63
	zdravotníctvo	1	3	4	0,31
	spoločenské vedy, náuky a služby I (filozofia, ekonómia, polit. a právnické vedy, ekonomika a manažment, obchod a služby, SŠ- OA, HA, praktická š., učeb. odb.)	10	13	23	1,79
	spoločenské vedy, náuky a služby II (histor., filolog., pedagog. a psych. vedy, publicistika a informácie, telovýchova, učiteľstvo, SŠ - gymnáziá)	9	33	42	3,26
	vedy a náuky o kultúre a umení	1	3	4	0,31
	nezistený	1	2	3	0,23
	Bez školského vzdelania	92	74	166	12,89
Nezistené		10	7	17	1,32
Spolu		623	665	1 288	100,00

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2011

Graf 7 - Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva obce Nové Sady (r. 2011)

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2011, *spracované autormi*

V religióznej štruktúre obyvateľov obce dominuje 64,83 % rímsko-katolícke náboženstvo, ku ktorému sa hlási 835 obyvateľov (r. 2011). Oproti roku 2001 však sledujem pokles o 1,23 % obyvateľov hlásiacich sa k tomuto vierovyznaniu (tab. 16, graf 8 a 9).

Tab. 16 - Religiózná štruktúra obyvateľstva obce Nové Sady (r. 2011 a 2001)

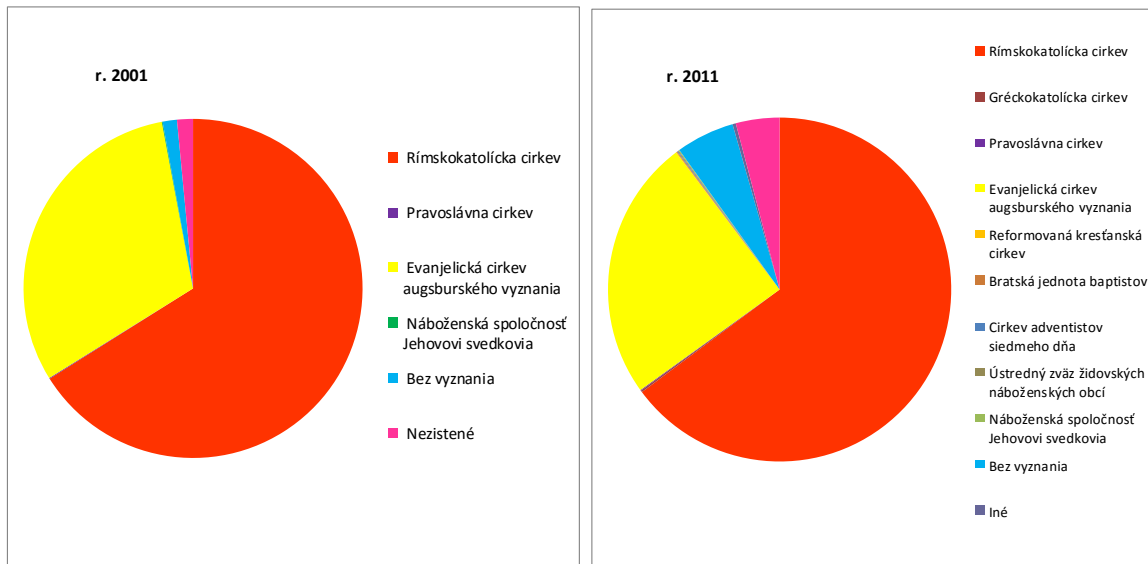
Náboženské vyznanie	Rok 2011				Rok 2001			
	Muži	Ženy	Spolu	%	Muži	Ženy	Spolu	%
Rímskokatolícka cirkev	385	450	835	64,83	410	462	872	66,06
Gréckokatolícka cirkev	1	1	2	0,16	-	-	-	-
Pravoslávna cirkev	0	1	1	0,08	0	1	1	0,08
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	161	156	317	24,61	201	207	408	30,91
Reformovaná kresťanská cirkev	1	0	1	0,08	-	-	-	-
Bratská jednota baptistov	0	1	1	0,08	-	-	-	-
Cirkev adventistov siedmeho dňa	1	0	1	0,08	-	-	-	-
Ústredný zväz židovských náboženských obcí	1	0	1	0,08	-	-	-	-
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	1	0	1	0,08	1	0	1	0,08
Bez vyznania	39	32	71	5,51	7	11	18	1,36
Iné	3	1	4	0,31	-	-	-	-
Nezistené	30	23	53	4,11	9	11	20	1,52
Spolu	623	665	1 288	100,00	628	692	1 320	100,00

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2011, 2001, *spracované autormi*

Pomerne výrazne je v obci zastúpené obyvateľstvo evanjelického augsburského vyznania, ku ktorému sa hlási (r. 2011) 317 obyvateľov (24,61 %). Oproti roku 2001 aj tu nastal pokles o 6,30 %. Náboženstvo ostatných cirkví vyznáva len 0,62 % obyvateľov, pričom zastúpené sú vierovyznania ako gréckokatolícka cirkev, pravoslávna cirkev, reformovaná kresťanská cirkev a ďalšie. Bez vyznania viery je 71 osôb, tzn. 5,51 % obyvateľov (r. 2011), čo je podstatne viac

ako v r. 2001, kedy bolo bez vyznania viery 18 osôb (1,36 %). U 53 obyvateľov nebolo vierovyznanie v r. 2011 zistené ale v r. 2001 to bolo len u 20 obyvateľov (tab. 16, graf 8 a 9).

Graf 8 a 9 - Religiózná štruktúra obyvateľstva obce Nové Sady (r. 2001 a 2011)

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2011, 2001, spracované autormi

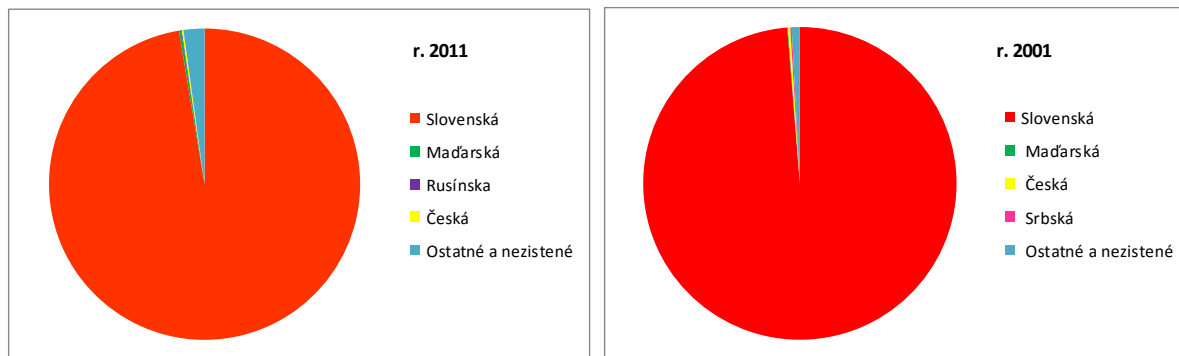
Národnostná štruktúra obyvateľstva je homogénna. Na území obce Nové Sady sa k slovenskej národnosti hlásilo 97,36 % obyvateľov (r. 2011), čo je len o 1,35 percentného bodu menej ako v r. 2001. Z ostatných národností, ktoré dopĺňajú minimálne štruktúru sú to maďarská (0,23 % v r. 2011 a 0,08 % v r. 2001) a česká národnosť s 0,16 % v r. 2011 a s 0,23 % v r. 2001. Ostatné a nezistené národnosti tvorili v r. 2011 až 2,17 %, čo predstavuje oproti r. 2001 nárast o 1,34 % (tab. 17, graf 10 a 11).

Tab. 17 - Národnostná štruktúra obyvateľov obce Nové Sady (r. 2011 a 2001)

Národnosť	Rok 2011				Rok 2001			
	Muži	Ženy	Spolu	%	Muži	Ženy	Spolu	%
Slovenská	598	656	1 254	97,36	616	687	1 303	98,71
Maďarská	3	0	3	0,23	1	0	1	0,08
Rusínska	0	1	1	0,08	-	-	-	-
Česká	2	0	2	0,16	3	0	3	0,23
Srbská	-	-	-	-	0	2	2	0,15
Ostatné a nezistené	20	8	28	2,17	8	3	11	0,83
Spolu	623	665	1 288	100,00	628	692	1 320	100,00

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2011, 2001, spracované autormi

Graf 10 a 11 - Národnostná štruktúra obyvateľov obce Nové Sady (r. 2011 a 2001)

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2011, 2001, spracované autormi

1.1.5 EKONOMICKÁ ZÁKLADŇA

1.1.5.1 Štruktúra využitia krajiny

Z pôdneho fondu obce (1747,4918 ha) je až 87,19 % poľnohospodársky využívaných (r. 2014). Poľnohospodárska pôda zaberá plochu 1523,6293 ha, z ktorej na ornú pôdu pripadá 1465,0449 ha, vinice zaberajú 0,0436 ha, záhrady 46,8159 ha a trvalé trávnaté porasty 11,7249 ha. Ovocné sady a chmeľnice nie sú v obci zastúpené. O dominantnom využití pôdneho fondu pre účely poľnohospodárstva svedčí i vysoký stupeň zornenia - 96,15 %.

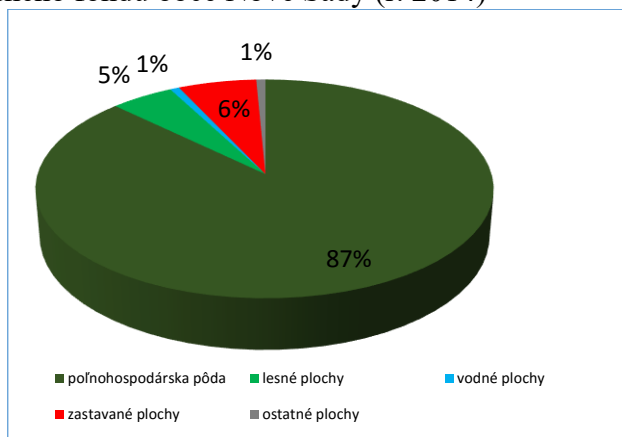
Nepoľnohospodárska pôda, ktorá zaberá plochu 223,8625 ha sa na pôdnom fonde podieľa 12,81 %. Z nej väčšinu zaberajú zastavané plochy (6,27 %), lesné pozemky (5,06 %), vodné plochy (0,75 %) a ostatné plochy 0,73 % (tab. 18, graf 12).

Tab. 18 - Vývoj štruktúry využitia pôdneho fondu obce Nové Sady v r. 2008, 2010, 2012, 2014

Formy využitia pôdneho fondu v m ²	r. 2008	r. 2010	r. 2012	r. 2014
Celková výmera územia	17 474 918	17 474 918	17 474 918	17 474 918
Poľnohospodárska pôda	15 238 580	15 239 557	15 237 202	15 236 293
orná pôda	14 650 683	14 650 990	14 650 912	14 650 449
vinica	436	436	436	436
záhrada	470 212	470 882	468 605	468 159
ovocný sad	-	-	-	-
trvalý trávny porast	117 249	117 249	117 249	117 249
Nepoľnohospodárska pôda	2 236 338	2 235 361	2 237 716	2 238 625
lesný pozemok	881 616	884 209	884 209	884 209
vodná plocha	130 214	130 214	130 214	130 214
zastavaná plocha a nádvorie	1 095 015	1 091 244	1 094 309	1 095 794
ostatná plocha	129 493	129 694	128 984	128 408

Zdroj: ŠU SR, 2015

Graf 12 - Využitie pôdneho fondu obce Nové Sady (r. 2014)

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, spracované autormi

1.1.5.2 Trh práce

Ekonomická aktivita obyvateľov odráža jeho využitie na trhu práce. Podľa výsledkov posledného sčítania obyvateľov, domov a bytov v r. 2011 bolo v obci evidovaných 628 ekonomicky aktívnych obyvateľov (EAO), čo bolo len o 11 osôb menej ako v roku 2001, kedy EAO bolo 617. Z obyvateľstva v produktívnom veku bolo EAO 70,7 %. Vyššou ekonomickou aktivitou sa vyznačujú muži, ktorí dosahujú podiel 76,5 %, ženy dosahujú nižší podiel len 64,8 %. Obyvateľstvo za pracovnou príležitosťou odchádza hlavne do okolitých miest, ktoré poskytujú pracovné príležitosti nielen pre vlastné obyvateľstvo, ale aj pre obyvateľstvo vidieka. Vysoká odchádzka za prácou je charakteristická pre vidiecke obce, nevynímajúc ani obec Nové Sady. Za prácou mimo obec odchádza 537 osôb tzn. 85,51 % z EAO. Základné ukazovatele EAO obce sú uvedené v tab. 19.

Tab. 19 - Základné ukazovatele EAO obce Nové Sady (r. 2001 a 2011)

Rok	EAO	EAO/100 obyv.	odchádzka do zamestnania (počet)	odchádzka/100 EAO
2001	617	46,74	312	50,57
2011	628	48,76	537	85,51

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2001, 2011

V spoločenskej štruktúre EAO dominujú zamestnanci, ktorí dosahujú 78,8 %. Popri zamestnancoch štruktúru tvoria i ďalšie skupiny ako napr. podnikatelia, ktorí v rozvoji obce nadobúdajú stále významnejšie miesto (tab. 20). Podľa výsledkov sčítania ľudu v r. 2011 v obci podnikalo 54 podnikateľov (8,6 %). Ďalšou skupinou sú členovia družstiev najmä poľnohospodárskych alebo v inej družstevnej organizácii, ktorých podiel je 2,7 %. Zvyšných 9,9 % tvoria ostatní a nezistení EAO. Vypomáhajúci, neplatení členovia domácich resp. rodinných podnikov v danej štruktúre obce nie sú zastúpení (tab. 20).

Tab. 20 - EAO podľa spoločenskej skupiny v obci Nové Sady (r. 2011)

Územie	Postavenie v zamestnaní										
	zamestnanci		podnikatelia			členovia družstiev		vypomáhajúci (neplatení) členovia domác.		ostatní a nezistení spolu	
	abs.	%	so zamestn.	bez zamestn.	spolu v %	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Nové Sady	495	78,8	10	44	8,6	17	2,7	-	-	62	9,9
okres Nitra	57 934	72,1	2328	7613	12,4	280	0,3	100	0,1	12053	15,0

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2011

V štruktúre ekonomicky aktívneho obyvateľstva podľa sektorov hospodárstva (tab. 21, graf 10) je najväčšia zamestnanosť v r. 2011 v terciárnom sektore, v ktorom našlo pracovné možnosti 47,93 % EAO, z nich až 258 odchádzalo za prácu mimo obec bydliska.

Tab. 21 - EAO v sektoroch hospodárstva v obci Nové Sady (r. 2001 a r. 2011)

Rok	Primárny sektor	Sekundárny sektor	Terciárny sektor	EAO bez udania	Spolu
2001	108	197	191	121	617
2011	68	231	301	28	628

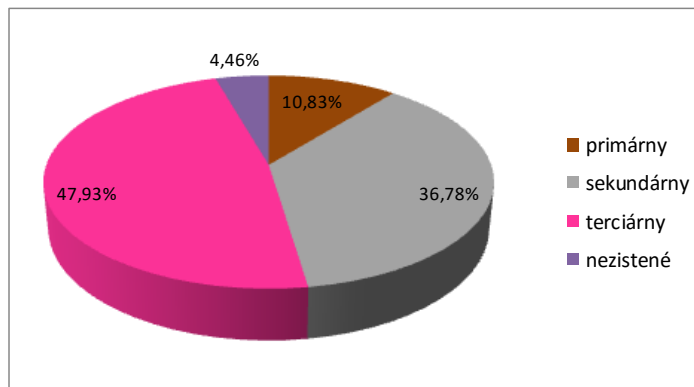
Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2001, 2011

V sekundárnom sektore v roku 2011 pracovalo 36,78 % EAO. Dochádzka do tohto sektora mimo obec bydliska dosiahla 198 osôb. Najnižšia odchádzka za prácou z obce bola do primárneho sektora (11,73 %). V tomto sektore pracovalo 10,83 % EAO (graf 10).

V odvetvovej štruktúre hospodárstva má významné postavenie zamestnanosť v priemyselnej výrobe, kde našlo v r. 2011 pracovnú príležitosť 174 pracovníkov (27,71 % EAO), z ktorých 85,63 % dochádzalo za prácou. Prevládali pracujúci vo výrobe výrobkov z gumy a plastu (37 osôb) a vo výrobe kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (36 EAO). V stavebníctve

pracovalo 45 osôb. Z nevýrobných odvetví najvyššia zamestnanosť bola vo vzdelávaní (45 EAO) a vo verejnej správe (44 EAO). Vyššia zamestnanosť EAO bola i vo veľkoobchode, okrem motorových vozidiel a motocyklov (40 EAO) a v maloobchode (39 EAO). Za nimi nasledovala pozemná doprava, v ktorej bolo zamestnaných 25 osôb. Odvetvovú zamestnanosť EAO zobrazuje tab. 22, ktorá poukazuje aj na odchádzku za prácou mimo obec Nové Sady, kde pracuje dominantná časť obyvateľov.

Graf 10 - EAO obce Nové Sady podľa sektorov hospodárstva (r. 2011)

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2011, *spracované autormi*

Tab. 22 - EAO obce Nové Sady podľa odvetví hospodárstva (r. 2011)

Odvetvie ekonomickej činnosti	Ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	z toho dochádza do zamestnania
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	42	23	65	61
Lesníctvo a ťažba dreva	0	1	1	1
Ťažba uhlia a lignitu	1	0	1	0
Pomocné činnosti pri ťažbe	1	0	1	1
Výroba potravín	4	5	9	7
Výroba nápojov	1	1	2	2
Výroba textilu	0	2	2	0
Výroba odevov	1	1	2	1
Výroba kože a kožených výrobkov	1	0	1	1
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	3	1	4	4
Tlač a reprodukcia záznamových médií	0	6	6	6
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	1	1	2	2
Výroba chemikálií a chemických produktov	1	2	3	3
Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov	0	2	2	2
Výroba výrobkov z gumy a plastu	15	22	37	32
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	16	1	17	16

Výroba a spracovanie kovov	2	0	2	2
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	29	7	36	32
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	5	7	12	9
Výroba elektrických zariadení	0	1	1	1
Odvetvie ekonomickej činnosti	Ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	z toho dochádza do zamestnania
Výroba strojov a zariadení i. n.	3	1	4	3
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	22	6	28	24
Výroba nábytku	1	0	1	1
Iná výroba	1	2	3	1
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	4	0	4	4
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	2	1	3	2
Zber, úprava a dodávka vody	4	0	4	3
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	0	1	1	1
Výstavba budov	7	5	12	10
Inžinierske stavby	3	1	4	2
Špecializované stavebné práce	24	5	29	27
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	3	1	4	4
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	23	17	40	37
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	10	29	39	28
Pozemná doprava a doprava potrubím	18	7	25	24
Skladové a pomocné činnosti v doprave	5	1	6	6
Poštové služby a služby kuriérov	3	4	7	5
Ubytovanie	1	0	1	1
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	2	9	11	11
Nakladateľské činnosti	1	0	1	1
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	1	0	1	0
Telekomunikácie	1	1	2	2
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	2	0	2	2
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	2	1	3	1
Poistenie, zaistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem povinného sociálneho poistenia	0	1	1	1
Činnosti v oblasti nehnuteľností	1	3	4	4
Právne a účtovnícke činnosti	2	2	4	4
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	4	2	6	5
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	2	1	3	3
Vedecký výskum a vývoj	0	1	1	0
Reklama a prieskum trhu	0	1	1	1
Prenájom a lízing	0	1	1	1
Sprostredkovanie práce	1	6	7	6
Bezpečnostné a pátacie služby	3	0	3	2
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	1	2	3	3

Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	2	1	3	1
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	20	24	44	40
Vzdelávanie	12	33	45	36
Zdravotníctvo	3	11	14	14
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	2	2	4	3
Odvetvie ekonomickej činnosti	Ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	z toho dochádza do zamestnania
Činnosti herní a stávkových kancelárií	0	1	1	1
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	0	2	2	0
Činnosti členských organizácií	1	2	3	3
Ostatné osobné služby	0	3	3	3
Zamestnávateľ v zahraničí	4	2	6	5
Nezistené	19	9	28	18
Spolu	343	285	628	537

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2011

V **hospodárstve** obce má významné postavenie poľnohospodárska výroba, ktorá je v obci reprezentovaná prostredníctvom *Polnohospodárskeho družstva DEVIO Nové Sady*. Družstvo hospodári na 4 650 ha pôdy a zamestnáva 170 pracovníkov. V rastlinnej výrobe sa zameriava hlavne na pestovanie obilovín a v živočíšnej výrobe sa orientuje predovšetkým na chov hovädzieho dobytku so zameraním na produkciu mlieka. V obci taktiež pôsobí súkromná firma *SLAVMAR s.r.o.* z Nitry, ktorá sa zaoberá pestovaním špeciálnej kultúrnej bazy a hospodári na 15,22 ha pôdy. Súkromne hospodáriaci roľníci v Nových Sadoch legislatívne evidovaní neehospodária.

Priemyselná výroba je zastúpená tromi významnejšími spoločnosťami. Spoločnosť *PPC Čab, a.s. Nové Sady*, ktorá je súčasťou zahraničnej spoločnosti *PPC Insulators Austria GmbH, Austria*, sa zaoberá výrobou technického porcelánu, izolátorov a fittingov z keramiky.

Spoločnosť *RETIC s.r.o., Zbehy* má síce hlavné administratívne priestory v Zbechoch ale výrobné a skladové priestory má v Zbechoch, Malom Záluží, Čabe a v Nových Sadoch. Výrobne sa firma zameriava na výrobu pletiva, drôtu a klincov a v obci zamestnáva 75 osôb. Súkromná firma *MONOPRODUCT* je výrobne zameraná na spracovanie ovocia a medu.

Celkovo bolo k 31.12.2014 evidovaných v obci Nové Sady 103 právnych subjektov (tab. 23), z čoho bolo 32 právnických osôb a 71 fyzických osôb.

Tab. 23 - Právne subjekty v obci Nové Sady (r. 2014)

Právne subjekty podľa zamerania	Počet
poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	4
priemyselná výroba	8
stavebníctvo	27
veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	23
doprava a skladovanie	5
ubytovacie a stravovacie služby	3
informácie a komunikácia	4
finančné a poisťovacie činnosti	7
odborné, vedecké a technické činnosti	9
administratívne a podporné činnosti	1
verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	1
vzdelávanie	2
zdravotníctvo a sociálna pomoc	2
umenie, zábava a rekreácia	2
ostatné činnosti	5
Spolu	103

Zdroj: Obecný úrad Nové Sady, 2015

V odvetvovom zameraní má dominantné postavenie stavebníctvo (27 subjektov, tzn. 26,21 %). Po ňom nasleduje veľkoobchod a maloobchod spolu s opravou motorových vozidiel a motocyklov (23 subjektov, tzn. 22,33 %). Medzi právnickými osobami prevládali malé spoločnosti do 19 zamestnancov (29 subjektov). Zvyšné tri spoločnosti predstavovali stredne veľké spoločnosti s 20-249 zamestnancami. Fyzické osoby tvoria podľa počtu zamestnancov iba malé subjekty, ktoré zamestnávajú do 19 osôb.

Rozvoj obce je výrazne ovplyvňovaný aj rozvojom menšieho podnikania, ktoré ponúka niekoľko pracovných príležitostí vo viacerých oblastiach hospodárstva (tab. 24). Na území obce podniká viacero podnikateľských subjektov na základe živnostenského oprávnenia (listu). Podnikateľská činnosť živnostníkov (r. 2014) sa zameriava na pohostinské služby a maloobchodné služby, krajčírské služby či špediterské služby.

Tab. 24 - Vybrané pracovné príležitosti a podnikateľské subjekty v obci Nové Sady (r. 2014)

P.č.	Meno podnikateľského subjektu (živnostníka)	Zameranie	Právna forma	Počet zamestnancov
1.	Poľnohospodárske družstvo DEVIO Nové Sady	Poľnohospodárska prvovýroba	družstvo	170
2.	RETIC, s.r.o. Nové Sady 384	Výroba pletiva	s.r.o.	75
3.	Stavivo s.r.o. Nové Sady 8	Predaj stavebného materiálu	s.r.o.	21
4.	Iveta Maláková, Malé Zálužie 55	Pedikúra v Nových Sadoch	živnostníčka	1
5.	Marián Pristaš, Nové Sady 207	Pohostinské služby	živnostník	2

6.	Novafenz, s.r.o, Malé Zálužie 167	Predajňa pletiva a rozličného tovaru v Nových Sadoch	s.r.o.	3
7.	Rubikon Slovakia, s.r.o., Čajkovského 24, Nitra	Pohostinské služby, prevádzka Nové Sady	s.r.o.	2
8.	Jupos Transport, s.r.o, Juraj Poništ, Nové Sady 64	Špeditérské služby	s.r.o.	
9.	Slovenská pošta, a.s.	Poštové služby, pošta Nové Sady	a.s.	5
10.	Coop Jednota Nitra, SD	Predajňa zmiešaného tovaru Nové Sady	spotrebné družstvo	10
11.	Lekáreň Alfa Omega	Predaj liečiv		2
12.	Eubica Vnučková, Alekšince	Šitie monteriek - Nové Sady - Sila	živnostníčka	4
13.	Oľga Jamrichová, Čab	Kaderníčka v Nových Sadoch	živnostníčka	1
14.	Miriám Balúchová, Šurianky	Krajčírstvo v Nových Sadoch	živnostníčka	1
15.	Lenka Staňová, Nové Sady	Kvetinárstvo Nové Sady	živnostníčka	1
16.	Obecný úrad Nové Sady	Verejná správa		6
17.	I.N.I., s.r.o Nové Sady	Pohostinské služby	s.r.o	2

Zdroj: Obecný úrad Nové Sady, 2015

Významný podiel na EAO má podskupina, ktorú tvoria nezamestnaní. Vo vývoji nezamestnanosti v období r. 2008-2014 sledujeme kolísavý stav nárastu a následne poklesu počtu nezamestnaných, ktorý dosiahol maximum v r. 2012 (tab. 25).

V roku 2008 a 2010 prevládali medzi nezamestnanými ženy ale počas ďalších rokov boli medzi nezamestnanými hlavne muži. V roku 2014 bol počet nezamestnaných v obci 56 osôb, z čoho je 21 žien (37,5 %). Podľa dĺžky nezamestnanosti prevažujú v obci krátkodobu nezamestnaní (4-6 mesiacov), kde je 19 EAO (33,93 %) nezamestnaných. Dlhodobu nezamestnaní nad 24 mesiacov sa podieľajú 25 % na nezamestnanosti obce (tab. 25).

Tab. 25 - Nezamestnanosť v obci Nové Sady podľa dĺžky nezamestnanosti (r. 2008-2014)

Rok	počet nezamestnaných	z toho ženy	Dĺžka nezamestnanosti v mesiacoch						
			do 3	4-6	7-9	10-12	13-24	25-48	nad 48
2008	29	15	13	8	3	3	0	0	2
2009	46	24	12	13	11	1	5	3	1
2010	52	28	10	19	8	3	2	5	5
2011	43	20	12	8	8	1	7	1	6
2012	74	29	26	15	4	5	8	8	3
2013	72	33	7	23	7	10	9	11	5
2014	56	21	1	19	10	1	8	8	6

Zdroj: UPSVAR, 2015, upravené autormi

V štruktúre nezamestnaných podľa veku sú v každom roku významné kategórie mladého obyvateľstva 20-24 rokov (v r. 2014 to bolo 9 nezamestnaných, tzn. 16,07 %), ktoré sa viažu hlavne na absolventov stredných škôl. Najvyššie zastúpenie dosahuje na nezamestnanosti podľa

veku EAO v kategórii nad 50 rokov, ktorí sa už pomerne ťažšie uplatňujú na trhu práce a v r. 2014 bol ich podiel 33,93 % z nezamestnaných obce (tab. 26).

Tab. 26 - Nezamestnanosť v obci Nové Sady podľa veku nezamestnaných (r. 2008-2014)

Rok	Nezamestnanosť podľa veku							
	< 19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50 >
2008	2	1	6	4	3	1	2	10
2009	1	4	5	7	2	6	4	17
2010	2	5	8	2	4	8	5	18
2011	5	5	6	1	5	3	3	15
2012	2	13	3	16	10	2	5	23
2013	1	12	6	9	7	7	5	25
2014	1	9	7	7	6	3	3	19

Zdroj: UPSVAR, 2015, *upravené autormi*

Podľa dosiahnutého vzdelania najmenej sa na trhu práce uplatnili v sledovanom období počas r. 2008-2012 vyučení nezamestnaní a naopak v r. 2013-2014 to boli nezamestnaní so stredoškolským vzdelaním bez maturity.

Tab. 27 - Nezamestnanosť v obci Nové Sady podľa vzdelania nezamestnaných (r. 2008-2014)

Rok	Nezamestnanosť podľa vzdelania									
	0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
2008	0	4	18	0	1	0	4	0	1	1
2009	0	5	26	0	7	0	6	0	2	0
2010	0	2	27	0	11	0	8	0	4	0
2011	0	6	19	0	9	1	5	0	3	0
2012	2	4	39	1	13	2	11	0	2	2
2013	0	8	2	30	24	1	0	1	6	0
2014	0	5	1	26	18	1	0	0	5	0

Zdroj: UPSVAR, 2015, *upravené autormi*

0. Neukončené základné vzdelanie a neurčené, 1. Základné vzdelanie, 2. Vyučený, 3. Stredoškolské (bez maturity), 4. USO (SOU, US s maturitou), 5. USV (Gymnázium s maturitou), 6. USO (SOS s maturitou), 7. Vyššie vzdelanie, 8. Vysokoškolské, 9. Vedecká výchova (vysokoškolské vzdelanie 3. stupňa)

V r. 2014 sa nezamestnaní so stredoškolským vzdelaním bez maturity podieľali 46,43 % na celkovom počte nezamestnaných. Po nich nasledovali nezamestnaní s úplným stredným odborným vzdelaním, ktorých podiel predstavoval 33,14 % (tab. 27).

1.1.5.3 Majetok a rozpočet obce

Na ekonomickom rozvoji obci sa podieľa i miestna samospráva prostredníctvom využívania jej majetku a disponibilných finančných prostriedkov. Úlohou samosprávy je predovšetkým plniť samosprávne funkcie vyplývajúce zo zákona o obecnom zriadení a ďalších prenesených kompetencií v rámci verejnej správy.

Celkový objem finančných prostriedkov, ktorými obec disponovala predstavuje hodnotu 1 234 461 € (r. 2014). Z týchto prostriedkov obec zabezpečuje všetky samosprávne úlohy, ktoré obci vyplývajú zo Zákona o obecnom zriadení, ďalej nové kompetencie, ako aj rozvojové programy. Ako vidieť z tab. 28 obec za obdobie rokov 2008-2014 hospodárila ziskovo, tzn. jej príjmy boli vyššie ako výdavky. Najväčší zisk dosiahla v roku 2013 v hodnote 284 578 Eur. V roku 2014 dosiahla zisk 106 681 Eur.

Tab. 28 - Vývoj rozpočtu obce Nové Sady v eurách (r. 2008 - 2014)

Rozpočet	Rok						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Príjmy	2262881	914948	870 743	1162895	2300525	1276968	1234461
Výdavky	2217297	813263	789 003	1102494	2244807	992390	1127780
Hospodársky výsledok	45 584	101 685	81 740	60401	55718	284 578	106 681

Zdroj: Obecný úrad Nové Sady, 2015

V roku 2014 predstavovali príjmy obce 1 234 461 Eur, čím v prepočte na 1 obyvateľa disponuje obec sumou 953,99 Eur. V štruktúre príjmov najviac financií získala obec z výnosov z dane z príjmov fyzických osôb a z ostatných príjmov. Tieto dve skupiny sa podieľajú 88,59 % na zdrojoch príjmov. Miestne dane a poplatky pokryli 5,96 % príjmov obce. Najnižšie príjmy obec dosahuje zo svojho majetku tab. 29.

Tab. 29 - Štruktúra rozpočtových príjmov obce Nové Sady (r. 2008 - 2014)

Príjmy	Štruktúra rozpočtových príjmov (v EUR)						
	r.2008	r. 2009	r. 2010	r. 2011	r. 2012	r.2013	r. 2014
A. Miestne dane a poplatky	58221	82646	70676	65102	78894	72730	73760
B. Výnosy z majetku obce	33930	54380	54012	53560	71568	66148	67053
C. Výnosy z dane príjmu FO	277922	265459	216532	255652	263207	354608	361992
D. Ostatné príjmy	1892808	512463	529523	788581	1886856	783482	731656
Príjmy spolu	2262881	914948	870743	1162895	2300525	1276968	1234461

Zdroj: Obecný úrad Nové Sady, 2015

Výdavky obce možno rozdeliť do dvoch skupín - neinvestičné a investičné (tab. 30). Neinvestičné (bežné) výdavky boli v roku 2014 v hodnote 829 628 Eur. Dominantná časť neinvestičných (bežných) výdavkov smerovala na zabezpečenie činnosti školstva, kde bolo vynaložených 62,48 %. Na fungovanie vnútornej správy bolo použitých 26,82 %. O 20,19 percentuálneho bodu menej oproti objemu výdavkov vnútornej správy bolo vynaložených na miestne hospodárstvo. Do oblasti kultúry a športu spolu s TV smerovalo 4,20 % výdavkov. Do sociálnej oblasti smerovalo 0,15 % výdavkov.

Druhou skupinou výdavkov sú investičné výdavky, ktoré obec využila na svoj rozvoj výstavbou resp. rekonštrukciou, napr. rekonštrukciu chodníkov, autobusových zastávok, domov smútku, vybudovanie kamerového systému, vybudovanie múzea, atď., na čo využila vlastné zdroje, zdroje z európskych fondov ako aj zo štátneho rozpočtu, čím zlepšila kvalitu života svojich občanov. V roku 2014 obec zrekonštruovala Dom smútku v Sile, Evanjelický dom smútku v Nových Sadoch, plynovú kotolňu či priestory základnej školy. Zrealizovaná bola tiež výstavba a rekonštrukcia verejného priestranstva v Nových Sadoch.

Tab. 30 - Štruktúra rozpočtových výdavkov obce Nové Sady (r. 2008 až 2014)

Štruktúra rozpočtových výdavkov (v EUR)							
Výdavky:	r.2008	r.2009	r.2010	r. 2011	r. 2012	r. 2013	r. 2014
A. Neinvestičné výdavky	628459	681660	699873	698347	869553	971358	829628
Kultúra	17262	19055	22436	11045	47063	24836	29424
Šport a TV	9928	4511	12499	4845	4592	5270	5451
Sociálna oblasť	962	2470	2550	2830	2516	2361	1270
Miestne hospodárstvo	51059	56931	99385	97057	55547	45867	52549
Vnútna správa	188128	211923	173525	152263	314554	392077	222547
Školstvo	361120	386770	389478	430307	445281	500947	518387
B. Investičné výdavky	1588838	131603	89130	404147	1375254	21032	298152
Štruktúra podľa oblastí:							
Kultúra	8470	18404	4796	287554	1007357		3585
Šport a TV		58126					
Sociálna oblasť							
Miestne hospodárstvo	1246276	36573	68987	111583	364331	9860	245302
Vnútna správa	6134	18500	7647	5010	986		5672
Školstvo	327958		7700		2580	11172	43593
Výdavky spolu	2217297	813263	789003	1102494	2244807	992390	1127780

Zdroj: Obecný úrad Nové Sady, 2015

Obec počas rokov 2008 až 2014, zrealizovala viacero aktivít, z ktorých bola najzaujímavejšia výstavba múzea združenia Radošinka počas rokov 2010 - 2012 (tab. 31).

Tab. 31 - Výdavky na revitalizáciu a rozvoj obce Nové Sady (r. 2008 - 2014)

Rok	Názov aktivity	Náklady (v EUR)	Štruktúra zdrojov financovania (v EUR)			
			EÚ	ŠR	VÚC	obec
2010 - 2012	Múzeum združenia Radošinka	1 311 911	1115124	131191		65596
2011 - 2012	Rekonštrukcia komunikácií a chodníkov	452 656	381577	44891		26188
2013	Výstavba a rekonštrukcia autobusových zastávok v obci Nové Sady	4 803			4149	654
2013-2014	Rekonštrukcia domu smútku - Sila	88 200	54924	13731		19545
2014	Rekonštrukcia domu smútku evanjelický - Nové Sady	72 163	44974	11244		15945
2014	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia verejného priestranstva v Nových Sadoch	72 600	38000	9500		25100
2014	Sanácia podláh, náter radiátorov, výmena umývadiel v triedach a oprava schodísk	32 136		32000		136
2014	Plynová kotolňa - rekonštrukcia	35 997		35997		
2014	Kamerový systém v obci Nové Sady	12 679		10000	2679	
Rok	Názov aktivity	Náklady (v EUR)	Štruktúra zdrojov financovania (v EUR)			
			EÚ	ŠR	VÚC	obec
2014	Spevnená plocha pred zdravotným strediskom	14 574	8246	2062		4266
2015	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia verejného priestranstva v Nových Sadoch - objekt chodník	8 520	3515	879		4126
2015	Kamerový systém v obci Nové Sady - II. etapa	8 778		7000		1778

Zdroj: Obecný úrad Nové Sady, 2015

1.1.6 INFRAŠTRUKTÚRA

1.1.6.1 Sociálna infraštruktúra

V rámci zariadení maloobchodnej siete je v obci lokalizovaná predajňa s potravinárskym tovarom a zmiešaným tovarom - Potraviny COOP Jednota Nitra - Mix Nové Sady, predajňa priemyselného tovaru NOVAFENZ, predajňa stavebnín a stavebných hmôt Stavebniny STAVIVO a predajňa kvetov. Pohostinné služby sú poskytované v zariadeniach: I.N.I., s.r.o. Nové Sady, Pohostinstvo Rubikon Slovakia, Pohostinstvo Marián Pristaš.

Zo školských a výchovných zariadení sa v obci nachádza materská škola. Prvá zmienka o predškolskom zariadení sa v kronike obce uvádza z roku 1946/1947. Od 1.10. 1946 bola v obci zriadená jednotriedna detská opatrovňa s výchovným jazykom slovenským (kaštieľ pri ZŠ). V roku 1985 sa MŠ presťahovala do novopostavenej budovy, v ktorej sídli aj v súčasnosti. Kapacita materskej školy je 70 detí. V škol. r. 2014/2015 navštevovalo materskú školu 44 detí. Na výchovno-vzdelávacom procese sa podieľajú 4 pedagógovia.

V obci je tiež zriadená základná škola, ktorú v šk. r. 1999/2000 navštevovalo 296 žiakov. V nasledujúcom školskom roku sa ich počet zvýšil na 305. V ďalších rokoch počet žiakov mierne klesal a následne stúpil. V škol. roku 2014/2015 počet žiakov výrazne poklesol a dosiahol počet 180 žiakov. Výchovno-vzdelávacie potreby zabezpečuje v základnej škole 21 pedagógov. Postupne v rokoch 1965 až 1979 boli do základnej školy pričlenení aj žiaci zo susedných málotriednych škôl – Kapiniec, Šurianok, Malého Zálužia, Čabu. Základná škola pôsobí ako stredisková škola pre ostatné obce v okolí. V škole je rozvinutá krúžková činnosť (futbalový, stolnotenisový, tanečný, divadelný, krúžok mladých historikov, šachový, slovenský jazyk, vyšívanie, turistický, domáce práce – varenie). Súčasťou školy je aj školská jedáleň.

Tab. 32 - Vývoj počtu žiakov v Základnej škole v Nových Sadoch (škol. r. 1999/2000 - 2014/2015)

Školský rok	Počet žiakov v školskom roku
1999/2000	296
2000/2001	305
2001/2002	285
2002/2003	279
2003/2004	265
2004/2005	250
2005/2006	252
2006/2007	267
2007/2008	262
2014/2015	180

Zdroj: ZŠ Nové Sady, 2015, Obecný úrad Nové Sady, 2015

V obci Nové Sady sú zdravotnícke zariadenia sústredené do zdravotného strediska, kde je poskytovaná zdravotná starostlivosť v ordinácii všeobecného lekára (5-krát týždenne), detského lekára (3-krát týždenne) a zubného lekára (2-krát týždenne). Chorí obyvatelia obce si môžu vyzdvihnúť lieky v lekární ALFA-OMEGA priamo v obci.

Sociálnu starostlivosť neposkytuje v obci žiadne zariadenie.

Služby v obci Nové Sady zastupujú napr. pedikúra, kaderníctvo či krajčírstvo.

Stravovacie a ubytovacie zariadenia nie sú v obci zastúpené.

Na športové vyžitie slúži v obci multifunkčné ihrisko, ktoré sa využíva predovšetkým na futbal. Športové zariadenia dopĺňajú dvojce tenisové kurty.

Kultúrne zariadenia obce zastupuje polyfunkčný objekt obecného úradu a obecná knižnica. K ďalším kultúrnym zariadeniam patrí Katolícky dom, ktorý bol pôvodne cirkevnou školou z roku 1915. Prioritne slúži na aktivity pre mladých. Pri evanjelickom kostole sa zase nachádza Evanjelický zborový dom, ktorý je využívaný ako spoločenská miestnosť na stretávanie evanjelickej mládeže. V obci sa tiež nachádza múzeum združenia Radošinka.

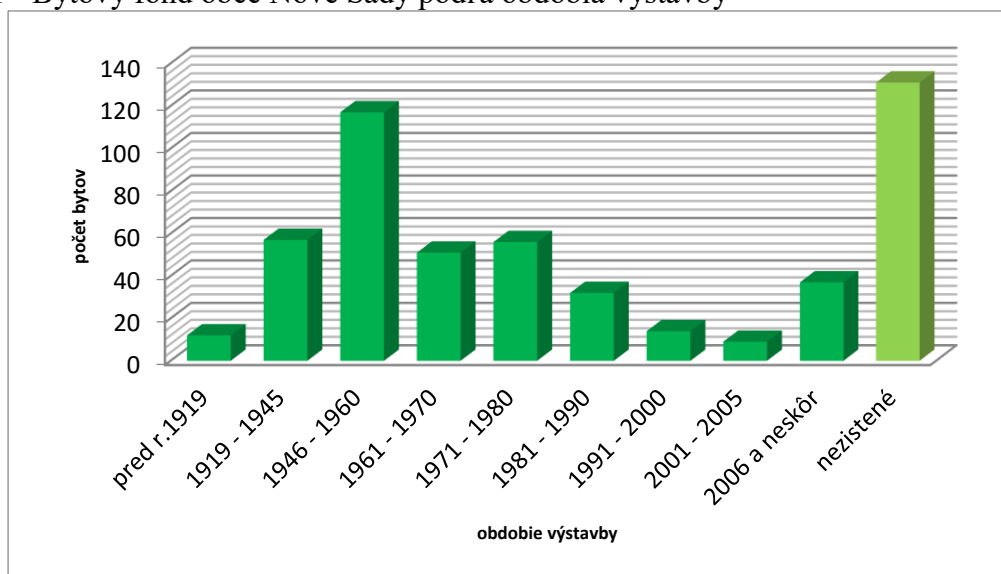
Cirkevné zariadenia zastupuje v obci Rímskokatolícky kostol sv. Štefana Kráľa z roku 1909 a Kostol evanjelický a.v. postavený v roku 1786, ktorý bol v roku 1962 generálne prestavaný. Zariadenia dopĺňajú 3 domy smútku a 5 cintorínov.

Z administratívnych zariadení je v centrálnej časti obce umiestnený obecný úrad s matrikou a pošta.

1.1.6.2 Domový a bytový fond

Domový fond obce v r. 2014 tvorilo 450 domov, z čoho bolo 400 obývaných domov a 50 neobývaných domov. Bytový fond obce v r. 2011 tvorilo 516 bytov. Z celkového bytového fondu v r. 2011 bolo 430 trvalo obývaných a 84 neobývaných bytov, ktoré boli vystavané v rôznych obdobiach (graf 11).

Graf 11 - Bytový fond obce Nové Sady podľa obdobia výstavby

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2011

K najstarším bytom patria byty z obdobia výstavby pred rokom 1919. V obci je ich 12. Z obdobia pred II. svetovou vojnou je v obci 57 bytov, ktoré z bytového fondu obce tvoria 11,05 % a v období po vojne, do roku 1960 bolo postavených 117 bytov. Od tohto obdobia do r. 1980 sledujeme nárast vo výstavbe domov a bytov. Za obdobie 30 rokov (1961-1990) bolo v obci postavených 139 bytov, tzn. 26,93 % z bytového fondu obce, pričom v r. 1961-1970 to bolo 51 bytov, v r. 1971-1980 to bolo 56 bytov a v r. 1981-1990 bolo postavených 32 bytov. Po roku 1991 zmenou politicko-ekonomických podmienok, pri obnove staronového fenoménu - nezamestnanosti a strate sociálnych istôt bola stavba bytov nižšia. Za obdobie rokov 1991 až

do sčítania ľudu, domov a bytov v roku 2011 v obci pribudlo 60 bytov (11,63 %). U značnej časti bytov 131 (25,39 %) obdobie výstavby nebolo zistené.

1.1.6.3 Technická, environmentálna a informačná infraštruktúra

Územie obce je elektrifikované a plynofikované. Obec má vzdušné vedenie elektrickej energie a má 10 trafostaníc. Vo všetkých častiach obce sa nachádza verejné osvetlenie. Možnosti zásobovania plynom v r. 2014 využívalo 98,15 % obyvateľov. Asi 14 % objektov nie je pripojených na plyn, tieto sú vykurované tuhým palivom alebo elektrickou energiou. Plyn je zavedený v miestnych častiach Nové Sady, Kotrbál, Sila. Celková dĺžka rozvodov plynu je 5,8 km. V miestnej časti Ceroviny absentuje plynovod.

Obec Nové Sady má vybudovanú verejnú vodovodnú sieť. Vodovod je v dĺžke 4,2 km a spravuje ho Západoslovenská vodárenská spoločnosť a.s., Nitra. Vodovod v miestnej časti Sila je vo vlastníctve obce, ktorá ho tiež aj spravuje (2,1 km). V r. 2014 bolo na verejný vodovod napojených 1 270 (98,15 %) obyvateľov (tab. 33). Vodovodnú sieť je potrebné dobudovať v miestnych častiach Cerovina a Kotrbál.

Tab. 33 - Technická, environmentálna a informačná infraštruktúra obce Nové Sady (r. 2014)

Technická, environmentálna a informačná infraštruktúra	ukazovateľ
Počet obyvateľov napojených na verejný vodovod	1 270
Počet obyvateľov napojených na plynovod	1 270
Počet obyvateľov napojených na kanalizáciu	-
Celková dĺžka kanalizácie (v km)	-
Skládka komunálneho odpadu	nie
Vývoz komunálneho odpadu na skládku	Rumanová - Rišňovce
Množstvo vyprodukovaného odpadu v tonách	223
Množstvo vyseparovaného odpadu v tonách	80
Skládka bioodpadu - kompostáreň	nie
Internet	áno
Miestny rozhlas	áno
Káblková televízia	nie

Zdroj: Obecný úrad Nové Sady, 2015

V súčasnom období obec nemá vybudovanú kanalizáciu s príslušnou čističkou odpadových vôd. Odpadové vody sú zachytávané v individuálnych žumpách a septikoch, ktorých tesnosť je neskontrolovateľná a často sú splaškové vody vypúšťané aj do miestnych vodných tokov.

Obec Nové Sady má vybudované ochranné technické zariadenie (rigoly) pre odvádzanie dažďových povrchových vôd, ale len na niektorých uliciach. Dažďové vody stekajúce z vyššie položených častí širšieho okolia obce sú zachytávané systémom odvodňovacích a vsakovacích priekop.

Tuhý komunálny odpad je v obci zbieraný do vlastných nádob a veľkokapacitných kontajnerov. Odvoz je zabezpečovaný na skládku TKO Rumanová - Rišňovce. V obci je zabezpečený aj zber separovaného odpadu a veľkorozmerného odpadu (2-krát do roka). Zber nebezpečného odpadu sa zabezpečuje tiež 2-krát do roka so zmluvným partnerom, pričom nebezpečný odpad (akubatérie, žiarivky, elektroodpad, oleje a pod.) je likvidovaný. Obec v roku 2014 vyprodukovala 223 ton odpadu, z ktorého 35,87 % (80 ton) bolo separovaných.

V oblasti informačnej infraštruktúry má obec vybudovanú telekomunikačnú sieť a obec je tiež pokrytá signálom mobilných operátorov. Príjem televíznych programov je v obci lokálny, každá domácnosť má vlastnú prijímaciu anténu s vlastnou zosilňovacou súpravou. Pokrytie územia televíznym a rozhlasovým signálom je umožnené z vysielačov Zobor a Javorina. Obec má tiež pripojenie na internet a miestny rozhlas (tab. 33).

Obec vydáva aj miestne obecné noviny Pelikán. Prvé číslo novosadského občasnika Pelikán vyšlo v roku 2004. Je to občasník zo života občanov Nové Sady. Jeho vydavateľom je Obecný úrad a vychádza v náklade 550 kusov. Noviny sú do domácností doručované zdarma.

Obec nemá hasičský zbor a nemá k dispozícii hasičskú zbrojnicu ani požiarnu techniku.

1.1.6.4 Dopravná infraštruktúra

Obec Nové Sady sa nachádza v okrese Nitra a od okresného mesta Nitra je vzdialená 16 km severozápadne. Základným druhom dopravy je cestná doprava. Okrem cestnej dopravy sa v obci nachádza aj železničná doprava.

Vlastná dopravná poloha územia sa nachádza v blízkosti štátnej cesty I/64, ktorá tvorí prepojenie južného Slovenska so stredným Slovenskom, regionálnej cesty II/513, ktorá tvorí prepojenie medzi Nitrou a Hlohovcom a napája sa na diaľnicu a cesty II/514, ktorá tvorí prepojenie Hlohovca a Topoľčian.

Intravilánom obce prechádzajú cesty III/51316, III/51317 a III/51327, ktoré majú pre dopravnú obsluhu obce základný význam. Cesta III/51317 prechádza aj miestnou časťou Sila. Cesta III/51327 zabezpečuje prístup do miestnych častí Kotrbál a Ceroviny. Cesta III/51318 prechádza extravilánom a spája obec Nové Sady s obcou Šurianky. Na všetky tieto cesty je pripojená sieť miestnych komunikácií. Všetky majú charakter miestnych obslužných

komunikácií s priamou obsluhou objektov priľahlej zástavby. Sieť miestnych komunikácií hlavne v staršej zástavbe nie je vhodne usporiadaná a kategórie ciest, okrem jednej, nie sú vyhovujúce. Taktiež má väčšina komunikácií poškodený kryt alebo je bez spevneného krytu. Po trasách miestnych komunikácií nie sú prevádzkované linky SAD.

Sieť ciest III. triedy a miestnych komunikácií je doplnená účelovými komunikáciami. Ako účelové komunikácie sú vybudované cesty tvoriace pokračovanie miestnych komunikácií mimo zastavané územie a sprístupňujú jednotlivé časti extravilánu. Povrch účelových komunikácií je z časti spevnený a z časti nespevnený.

Väčšie pešie priestranstvá sú vybudované pri obecnom úrade v centre obce a pri kostole. Chodníky pre peších sú vybudované z časti pozdĺž cesty III/51316 a z časti pozdĺž miestnej komunikácie. Samostatné chodníky sú vybudované k cintorínom, ku obidvom kostolom, k železničnej stanici a tiež medzi cestou III/51327 a miestnou komunikáciou.

Obec má vzhľadom na svoju polohu v blízkosti okresného mesta Nitra dobré zabezpečenie prímestskou autobusovou dopravou. Cez obec prechádzajú štyri autobusové linky v smere na Radošinu a Piešťany. Na trasách štátnych ciest je v obci umiestnených 8 obojstranných autobusových zastávok. Celou obcou prechádza železničná trať č.142 Zbehy - Radošina. Týmto traťovým úsekom prechádza denne jeden manipulačný vlak. Osobná preprava bola v úseku zrušená.

1.1.7 CESTOVNÝ RUCH

Územie obce má podmienky pre rozvoj cestovného ruchu ako po stránke prírodného tak i kultúrno-historického potenciálu.

Archeologický ústav SAV Nitra eviduje v území obce, ktorá je významnou archeologickou lokalitou, náleziská z praveku, stredoveku i novoveku. Medzi najdôležitejšie patria tri lokality - Szmrecsányiho portňa (praveký rondel z mladšej doby kamennej), kostrové hroby lengyelskej kultúry (nájdene v Sile z obdobia mladšej doby kamennej) a pohrebisko lengyelskej kultúry (v areáli hospodárskeho dvora dnešného PD Devio).

Krajský pamiatkový úrad v Nitre uvádza v obci pamiatky evidované v ÚZPF SR, ktoré sú vyhlásené za kultúrne pamiatky, resp. objekty s pamiatkovými hodnotami. Patrí medzi ne renesančný kaštieľ zo 16.-17. stor. rodiny Ghýczyovcov, ktorý bol postavený na základoch stredovekého starého hradku v roku 1550. Na začiatku 17. storočia bol na mieste hradku postavený pohodlnejší renesančný kaštieľ. Z tohto obdobia je zachovaný klenbový systém a súvislé plochy renesančnej omietky. Poschodie kaštieľa bolo prestavané a zvýšené ďalšími

stavebnými úpravami koncom 18. a začiatkom 19. storočia a kaštieľ tak nadobudol klasicistický ráz. Posledné stavebné úpravy prebiehali v druhej polovici 20. stor. kedy bol objekt stavebne upravený a prispôsobený novým funkciám – škole, neskôr vývarovni a predajni Jednota. V súčasnosti sa nachádza v centre obce a po výraznej rekonštrukcii v r. 2010 - 2012 je architektonickou kultúrnou pamiatkou s regionálnym významom. Svojou dispozíciou s netradičným umiestnením nárožných bášt obohacuje typológiu renesančných kaštieľov. V jeho priestoroch je tiež umiestnené múzeum

V obci sa tiež nachádzajú objekty dotvárajúce historické prostredie, charakterizované ako objekty pamiatkového záujmu, evidované v súpise pamiatok. Patrí medzi ne baroková kúria z 18. stor., ktorá je však využívaná súkromnou firmou Monoprodukt na spracovanie ovocia a medu a zároveň slúži na súkromné bytové priestory. Ďalej je to evanjelický kostol a.v. postavený v r. 1786 a klasicisticko-secesný rímskokatolícky kostol sv. Štefana Kráľa z roku 1909.

Okrem toho sa v území obce vyskytujú objekty s pamiatkovými hodnotami, ktoré nie sú zapísané v zozname pamiatok, ale obec ich chráni ako miestne pamätihodnosti napomáhajúce k zvýrazneniu vlastnej identity obce. Zaraďujeme sem zvonicu z roku 1790, kamenný kríž pri zvonici z r. 1790, zvonicu v Cerovinách z roku 1924, Sochu slobody z roku 1928, Pomník padlým v prvej svetovej vojne z roku 1937, Sochu Ježiša Krista z r. 2000, kamennú sochu Sedembolestnej Panny Márie z roku 1948, kamenný kríž z roku 1941, kamennú jaskynku Panny Márie pri vstupe do rímskokatolíckeho kostola, rodný dom básnika zo Sily Janka Ďurka – Silana, kamennú sochu sv. Anny pod krížom z roku 1791 a židovský cintorín.

Hodnotnou a atraktívnou robí obec i rozvinuté poľovníctvo, ktoré by mohlo podporiť rozvoj vidieckej turistiky v území.

Z prírodného hľadiska má obec možnosti rozvoja najmä cykloturistiky.

1.1.8 KULTÚRNY A KOMUNITNÝ ŽIVOT

V obci sa počas celého roka koná rad zaujímavých podujatí, ktoré pomáhajú stmelovať komunitu obyvateľov (tab. 34). Obec zároveň organizuje rôzne spoločenské podujatia a stretnutia, napr. poľovnícky ples, vystúpenia detí základnej a materskej školy či hodové slávnosti. Dni výročných sviatkov sa stávajú v obci dňami estrády slova a hudby ale i duchovných stretnutí.

Na činnosti obce sa zúčastňujú i viaceré spolky a združenia – Jednota dôchodcov Slovenska, Poľovnícke združenie Nové Sady, Slovenský zväz včelárov, Slovenský červený kríž, Detský folklórny súbor Pelikánik a Erko.

Tab. 34 - Kalendárium podujatí v obci Nové Sady

Mesiac	Podujatie	Organizátor
Január	Fašiangová zábava	Jednota dôchodcov
Február	Fašiangová zabíjačka	Obec
Marec	-	-
Apríl	Stavanie mája	Obec
Máj	Spievanky venované mamám	Základná škola
Jún	Deň detí Poznávací zájazd	Obec
Júl	Sady cup	Telovýchovná jednota
August	Letná slávnosť	Obec
September	-	-
Október	Púšťanie šarkanov Posedenie ku dňu úcty k starším	Obec a poľovnícke združenie Obec
November	-	-
December	Vianočný bazár	Základná škola
	Mikuláš	Obec
	Vianočný večierok	Jednota dôchodcov

Zdroj: Obecný úrad Nové Sady, 2015

1.1.9 ENVIRONMENTÁLNE POMERY

Územie obce je z hľadiska kvality životného prostredia hodnotené ako antropogénne zmenené, pričom 26,78 % plochy územia vykazuje vyhovujúcu environmentálnu kvalitu, 28,7 % mierne narušenú environmentálnu kvalitu a 44,5 % plochy územia je hodnotených ako územie s narušenou environmentálnou kvalitou. Obec však nie je zaradená do žiadnej environmentálne zaťaženej oblasti SR.

Ovzdušie je znečisťované v minimálnej miere oxidom uhoľnatým, oxidom siričitým a oxidmi dusíka ale mierne tuhými znečisťujúcimi látkami. Znečistenie ovzdušia pochádza predovšetkým zo stacionárneho zdroja znečistenia, ktorým je spoločnosť PPC Čab, a.s. Nové Sady. Ďalšie znečistenie je z menších energetických zdrojov ako i z domácich kúrenísk na tuhé palivo. Okrem toho je minimálnym zdrojom znečisťovania aj poľnohospodárska výroba, predovšetkým intenzívnym obrábaním pôdy a pozberovou úpravou produktov.

Pôda vykazuje minimálne známky kontaminácie a je v celom území zaradovaná medzi relatívne čisté pôdy. Vážnejšie ohrozenie pôdy predstavuje vodná erózia postihujúca najmä členitejšie časti územia, kde strednou eróziou je poznačených 13,55 % územia a slabou eróziou 82,65 % územia. Z hľadiska bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek patrí až 33,84 %

pôdneho fondu do 1. triedy, tzn. medzi osobitne chránené pôdy. Značnú časť pôdneho fondu (50,95 %) zaberajú pôdy 2. triedy a 14,06 % tvoria ostatné plochy (zastavané územia, lesné plochy a vodné plochy).

Vodné toky, vodné plochy i podzemné vody sú znečisťované nielen priemyselnou výrobou, poľnohospodárstvom, ale aj splaškami z domácností v dôsledku absentujúcej kanalizácie. Na základe toho sú podzemné vody podľa stupňa kontaminácie zaradené do 3. triedy kvality.

Poškodenie a ohrozenie bioty (rastlínstva a živočíšstva) súvisí v území najmä s premenou značnej časti územia na poľnohospodárske pozemky alebo na zastavané plochy, v dôsledku čoho sa zmenšilo pôvodné rozšírenie rastlín a živočíchov. Rovnako nežiaduce sú aj zásahy do lesných porastov, ktoré až v 51,36 % vykazujú mierne poškodenie a v 17,47 % stredné poškodenie a dokonca v 14,64 % silné prípadne veľmi silné poškodenie. Medzi kategóriami lesov sú zastúpené výlučne hospodárske lesy. Z hľadiska ekologickej stability je územie zaradené k nestabilným ekologickým priestorom.

Odpadové hospodárstvo je v obci riešené zberom tuhého komunálneho odpadu, ktorý je vyvážaný na skládku TKO Rumanová - Rišňovce. Taktiež je v obci zavedený separovaný zber.

A II. Analýza vonkajšieho prostredia

Steep analýza ukazuje možné vplyvy externého prostredia na rozvoj uskutočňovaný v obci, to znamená, že aj na plán rozvoja určený v PHSR. V tabuľke nižšie vidíme najrelevantnejšie aspekty, ktoré môžu ovplyvniť realizáciu PHSR.

Formulár č. A 8 Steep analýza (analýza externého prostredia)

<i>Sociálne</i>	<i>Technologické</i>	<i>Ekonomické</i>
Zmeny v demografickom vývoji SR a NSK	Rozvoj komunikačných technológií	Zmena možností financovania projektových zámerov obce
Absencia adekvátneho prepojenia vzdelávacieho systému s potrebami trhu práce	Zlepšovanie kvality poskytovaných služieb verejnosti	Vplyv daňovej politiky
Nárast kriminality, chudoby, MRK	Rozvoj inovatívnych technológií pre oblasť podnikania	Nové trhy a investičné príležitosti pre zamestnávateľov a podnikateľov
<i>Ekologické</i>	<i>Politické</i>	<i>Hodnotové</i>
Zmena v možnostiach obnovy a tvorby	Pripravenosť Vlády SR na čerpanie finančných prostriedkov alokovaných v štrukturálnych fondoch EÚ	Zmeny v zmýšľaní obyvateľstva, nástup novej generácie
Zhoršenie kvality podzemných zdrojov vody a nedostatok kvalitnej pitnej vody	Podpora Vlády SR v oblasti podnikateľského prostredia, inovácií, výskumu a vývoja, cestovného ruchu	Rasizmus, xenofóbia a kriminalita
Zhoršujúca sa kvalita ovzdušia vplyvom znečistenia	Proces verejného obstarávania a s ním spojená legislatíva	

Zdroj: vlastné spracovanie

Časť B: STRATEGICKÁ ČASŤ

Strategická časť PHSR nadväzuje na analytickú časť. Strategická časť obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jeho vnútorných špecifik a určí hlavné ciele a priority rozvoja obce pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia. Strategická časť obsahuje:

- víziu územia,
- stratégiu územia – tj. identifikovanie a popis strategických cieľov v jednotlivých oblastiach rozvoja (environmentálna, sociálna a hospodárska).

Vízia rozvoja územia obce Nové Sady

Pri stanovení vízie rozvoja obce Nové Sady bolo nutné prihliadať na fakt, že sa vzťahuje k dlhodobému horizontu 10 až 15 rokov. Vízia by mal byť v súlade s Národnou stratégiou regionálneho rozvoja SR a Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja 2012 – 2018. Vízie a ciele národnej stratégie sa vzťahujú na obdobie do roku 2030. Ťažiskom dokumentu sú rozvojové priority štátu pre programové obdobie 2014-2020, ktoré majú viesť k splneniu vytýčených významných národných cieľov.

V komparácii s ostatnými členskými štátmi EÚ dosiahla SR za posledné viac ako dve dekády dynamického hospodárskeho a sociálneho vývoja významný spoločenský pokrok. Postupnou realizáciou rozvojových projektov, podporných programov, vrátane štrukturálnych reforiem a systémových zmien, dochádzalo k modernizácii a modifikácii odvetvovosektorovej štruktúry hospodárstva, ako i konvergencii SR k ekonomicky vyspelým štátom. Vízia regionálneho rozvoja predstavuje stav, ku ktorému má Slovensko za niekoľko rokov dospieť - vymedzuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na obdobie 2014 až 2020 s výhľadom do roku 2030, ako aj postupy na ich dosiahnutie. Vízia regionálneho rozvoja Slovenska je definovaná takto: **„Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých občanov. Každý región bude využívať svoje danosti v prospech svojho udržateľného hospodárskeho, sociálneho, environmentálneho a územného rozvoja, a tým aj Slovenskej republiky, ako vyspelého, hospodársky, politicky a sociálne súdržného členského štátu Európskej únie.“** (Zdroj: Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky)

Počas realizácie aktualizovanej Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR bude pri plánovacích procesoch uplatňovaný integrovaný prístup orientovaný smerom k udržateľnému sociálnemu, ekonomickému, environmentálnemu a územnému rozvoju regiónov. *Očakáva sa, že regióny budú schopné efektívne využívať svoj vnútorný potenciál ako svoju konkurenčnú výhodu s cieľom zvyšovať kvalitu života obyvateľov a v rámci jednotlivých regiónov budú znižované vnútroregionálne rozdiely.*

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja 2012 – 2018. Rozvojová vízia nitrianskeho samosprávneho kraja: **„Nitriansky kraj bude dynamicky sa rozvíjajúci región využívajúci exogénne aj endogénne rozvojové zdroje. Hospodárstvo bude založené na moderných technológiách produkujúcich výrobky s vysokou pridanou hodnotou. Moderné a efektívne multifunkčné poľnohospodárstvo produkujúce dostatok kvalitných potravín, poskytujúce atraktívne pracovné príležitosti pre vidiecke obyvateľstvo, bude spolu s cestovným ruchom osou integrovaného rozvoja vidieckeho priestoru. Východiskom pre dosiahnutie týchto cieľov bude kvalitný integrovaný systém vzdelávania, poskytujúci občanom lepšie možnosti realizácie v profesijnom aj osobnom živote. Rastúca kvalita života bude sprevádzaná udržateľným rozvojom kvality zložiek životného prostredia a krajiny.“**

(Zdroj: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja 2012 – 2018)

Formulár č. S 1 - Plánovací formulár – Vízia, strategický cieľ

Vízia
Obec Nové Sady bude atraktívnou a konkurencieschopnou obcou s kompletne dobudovanou infraštruktúrou, príjemným a pokojným prostredím pre život a bývanie a kvalitnou ponukou služieb pre miestnych obyvateľov
Strategický cieľ
Zlepšiť štandard života obyvateľov obce, zvýšením kvality ŽP, atraktivity územia a skvalitnením podmienok na život

Zdroj: vlastné spracovanie

Pre naplnenie uvedenej vízie obec stanovila tri prioritné oblasti svojho rozvoja počas rokov 2015 – 2025. Jedná sa o tieto oblasti:

1. environmentálna oblasť,
2. sociálna oblasť,
3. hospodárska oblasť.

V týchto prioritných oblastiach rozvoja si obec stanovila strategické ciele a navrhla opatrenia, ktorými tieto strategické ciele dosiahne.

Formulár č. S 2 - Tabuľka strategických cieľov a opatrení (ciele a opatrenia)

PRIORITNÉ OBLASTI		
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ	SOCIÁLNA OBLASŤ	HOSPODÁRSKA OBLASŤ
<i>Špecifický cieľ 1</i> <i>Ochrana a tvorba životného prostredia</i>	<i>Špecifický cieľ 2</i> <i>Skvalitnenie podmienok na život a bývanie v obci</i>	<i>Špecifický cieľ 3</i> <i>Zlepšenie technickej infraštruktúry, podpora podnikateľských aktivít a spolupráce</i>
Opatrenie 1.1 Environmentálna infraštruktúra a odpadové hospodárstvo	Opatrenie 2.1 Zdravotnícka infraštruktúra	Opatrenie 3.2 Dopravná infraštruktúra
	Opatrenie 2.2 Školská infraštruktúra	Opatrenie 3.3 Technická infraštruktúra
	Opatrenie 2.3 Športová infraštruktúra	Opatrenie 3.4 Cestovný ruch
	Opatrenie 2.4 Kultúrna a historická infraštruktúra	
	Opatrenie 2.5 Verejné budovy	

Zdroj: vlastné spracovanie

Časť C: PROGRAMOVÁ ČASŤ

Prioritná oblasť PO 01 Environmentálna oblasť

Opatrenie	Projekt/Aktivita	Prioritná oblasť/oblasť
Opatrenie 1.1 Environmentálna infraštruktúra a odpadové hospodárstvo	Projekt 1.1.1 Dobudovanie siete verejného vodovodu v časti Kotrbál a jeho sfunkčnenie aj pre Ceroviny	Environmentálna – odpadové hospodárstvo
	Projekt 1.1.2 Vybudovanie kanalizácie vo všetkých častiach obce	

Zdroj: vlastné spracovanie

Prioritná oblasť PO 02 Sociálna oblasť

Opatrenie	Projekt/Aktivita	Prioritná oblasť/oblasť
Opatrenie 2.1 Zdravotnícka infraštruktúra	Projekt 2.1.1 Rekonštrukcia budovy Zdravotného strediska	Sociálna – zdravotníctvo
Opatrenie 2.2 Školská infraštruktúra	Projekt 2.2.1 Rekonštrukcia budovy Materskej školy a rozšírenie jej kapacít	Sociálna – školstvo
Opatrenie 2.3 Športová infraštruktúra	Projekt 2.3.1 Vybudovanie exteriérového fitnes parku	Sociálna - šport
Opatrenie 2.4 Kultúrna a historická infraštruktúra	Projekt 2.4.1 Skultúrne židovského cintorína	Sociálna – kultúra a história
Opatrenie 2.5 Verejné budovy	Projekt 2.5.1 Rekonštrukcia budovy Obecného úradu	Sociálna – verejné budovy
	Projekt 2.5.2 Modernizácia katolíckeho Domu smútku	
	Projekt 2.5.3 Rekonštrukcia budovy v centre miestnej časti Sila	
	Projekt 2.5.4 Rekonštrukcia a modernizácia obecnej knižnice	
	Projekt 2.5.5 Rekonštrukcia budovy vo vlastníctve poľovníckeho združenia a revitalizácia jej okolia	

Prioritná oblasť PO 03 Hospodárska oblasť

Opatrenie	Projekt/Aktivita	Prioritná oblasť/oblasť
Opatrenie 3.1 Dopravná infraštruktúra	Projekt 3.1.1 Vybudovanie prechodu pre chodcov na Hlavnej ulici	Hospodárska – dopravná infraštruktúra
	Projekt 3.1.2 Osadenie odpudzovačov zveri a výsadba zelene pri ceste Zbehy - Čab	
Opatrenie 3.2 Technická infraštruktúra	Projekt 3.2.1 Revitalizácia centra miestnej časti Sila	Hospodárska – technická infraštruktúra
	Projekt 3.2.2 Silský žliabok – vybudovanie oddychovej zóny	
	Projekt 3.2.3 Oplotenie zberného dvora	
	Projekt 3.2.4 Dobudovanie zábradlia a spevnenie svahu pri chodníku na Hlavnej ulici	
	Projekt 3.2.5 Dobudovanie spevnených plôch a orientačných bodov na cintorínoch v obci	
	Projekt 3.2.6 Dobudovanie pokračovania chodníka pri železnici nadzemnou konštrukciou	
	Projekt 3.2.7 Dobudovanie chodníka pri Zdravotnom stredisku	
	Projekt 3.2.8 Dobudovanie chodníka od posledného domu v obci k vrátnici PD Devio	
	Projekt 3.2.9 Vybudovanie asfaltovej komunikácie medzi obcou Nové Sady a Lukáčovce	
	Projekt 3.2.10 Vyasfaltovanie časti ulíc	
Opatrenie 3.3 Cestovný ruch	Projekt 3.3.1 Dobudovanie pasportizácie obce	Hospodárska – cestovný ruch

Časť D: REALIZAČNÁ ČASŤ

<i>Akčný plán pre PO 01 - Environmentálna oblasť</i>			
<i>Projekt</i>	<i>Termín</i>	<i>Zodpovednosť</i>	<i>Financovanie</i>
<i>Dobudovanie siete verejného vodovodu v časti Kotrbál a jeho sfunkčnenie aj pre Ceroviny</i>	2016 - 2018	Starosta obce Komisie OZ	400 000 €
<i>Vybudovanie kanalizácie vo všetkých častiach obce</i>	2023 - 2025	Starosta obce Komisie OZ	1 360 000 €

Zdroj: vlastné spracovanie

<i>Akčný plán pre PO 02 – Sociálna oblasť</i>			
<i>Projekt</i>	<i>Termín</i>	<i>Zodpovednosť</i>	<i>Financovanie</i>
<i>Rekonštrukcia budovy Materskej školy a rozšírenie jej kapacít</i>	2016 - 2018	Starosta obce Komisie OZ	200 000 €
<i>Rekonštrukcia budovy Obecného úradu</i>	2016 - 2018	Starosta obce Komisie OZ	400 000 €
<i>Rekonštrukcia a modernizácia obecnej knižnice</i>	2016 - 2018	Starosta obce Komisie OZ	20 000 €
<i>Rekonštrukcia budovy Zdravotného strediska</i>	2017 - 2020	Starosta obce Komisie OZ	300 000 €
<i>Vybudovanie exteriérového fitnes parku</i>	2019	Starosta obce Komisie OZ	10 000 €
<i>Rekonštrukcia budovy vo vlastníctve poľovníckeho združenia a revitalizácia jej okolia</i>	2019 - 2021	Starosta obce Komisie OZ	100 000 €
<i>Modernizácia katolíckeho Domu smútku</i>	2019 - 2021	Starosta obce Komisie OZ	100 000 €
<i>Skultúrnenie židovského cintorína</i>	2021	Starosta obce Komisie OZ	10 000 €
<i>Rekonštrukcia budovy v centre miestnej časti Sila</i>	2021 - 2023	Starosta obce Komisie OZ	400 000 €

Zdroj: vlastné spracovanie

Akčný plán pre PO 03 – Hospodárska oblasť			
Projekt	Termín	Zodpovednosť	Financovanie
<i>Dobudovanie zábradlia a spevnenie svahu pri chodníku na Hlavnej ulici</i>	2017	Starosta obce Komisie OZ	50 000 €
<i>Vybudovanie prechodu pre chodcov na Hlavnej ulici</i>	2018	Starosta obce Komisie OZ	5 000 €
<i>Oplotenie zberného dvora</i>	2019	Starosta obce Komisie OZ	30 000 €
<i>Osadenie odpudzovačov zveri a výsadba zelene pri ceste Zbehy - Čab</i>	2020	Starosta obce Komisie OZ	50 000 €
<i>Dobudovanie pasportizácie obce</i>	2020 - 2022	Starosta obce Komisie OZ	10 000 €
<i>Revitalizácia centra miestnej časti Sila</i>	2021 - 2023	Starosta obce Komisie OZ	100 000 €
<i>Silský žliabok – vybudovanie oddychovej zóny</i>	2021 - 2023	Starosta obce Komisie OZ	20 000 €
<i>Dobudovanie pokračovania chodníka pri železnici nadzemnou konštrukciou</i>	2022	Starosta obce Komisie OZ	10 000 €
<i>Dobudovanie spevnených plôch a orientačných bodov na cintorínoch v obci</i>	2023	Starosta obce Komisie OZ	400 000 €
<i>Dobudovanie chodníka pri zdravotnom stredisku</i>	2023	Starosta obce Komisie OZ	50 000 €
<i>Dobudovanie chodníka od posledného domu v obci k vrátnici PD Devio</i>	2025	Starosta obce Komisie OZ	20 000 €
<i>Vybudovanie asfaltovej komunikácie medzi obcou Nové Sady a Lukáčovce</i>	2025	Starosta obce Komisie OZ	1 500 000 €
<i>Vyasfaltovanie časti ulíc</i>	2025	Starosta obce Komisie OZ	50 000 €

Zdroj: vlastné spracovanie

Časť E: FINANČNÁ ČASŤ

Indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR

Formulár č. F 5 –Indikatívny rozpočet projektových zámerov v rokoch 2015-2020 - sumarizácia

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
<i>I. Environmentálna oblasť</i>	-	200 000	100 000	100 000	-	-
<i>II. Sociálna oblasť</i>	-	310 000	255 000	255 000	220 000	45 000
<i>III. Hospodárska oblasť</i>	-	-	50 000	5 000	30 000	54 000

Zdroj: vlastné spracovanie

Formulár č. F 5 – Indikatívny rozpočet projektových zámerov v rokoch 2021-2025 -sumarizácia

	2021	2022	2023	2024	2025
<i>I. Environmentálna oblasť</i>	-	-	500 000	500 000	360 000
<i>II. Sociálna oblasť</i>	255 000	100 000	100 000	-	-
<i>III. Hospodárska oblasť</i>	63 000	48 000	475 000	-	1 570 000

Zdroj: vlastné spracovanie

Schválený indikatívny rozpočet sa zapracuje do programového rozpočtu samosprávy a ďalších záväzných dokumentov vrátane Dohody o partnerstve. Riadiaci tím zabezpečí rozpracovanie Indikatívneho finančného plánu do akčných plánov.

ČASŤ F: MONITOROVANIE A HODNOTENIE

PHSR je dokument živý, otvorený, reagujúci na zmeny. Je v ňom navrhnuté smerovanie rozvoja obce, bližšie špecifikované prostredníctvom akčného plánu rozvoja obce. Proces plánovania si vyžaduje priebežné vyhodnocovanie procesu realizácie aktivít, resp. jeho monitorovanie. Monitorovanie zaisťuje vykonanie akcií a udržanie úsilia na dosiahnutie cieľov tým, že uskutočňuje opatrenia na prispôsobenie sa prípadným zmenám v dostupných alebo požadovaných zdrojoch, prípadne zmenám prostredia ako takého. Významnú úlohu v týchto procesoch má nielen obecné zastupiteľstvo, ale aj ďalší verejní činitelia spolu s predstaviteľmi súkromnej sféry – ako odraz významu partnerstva verejného a súkromného sektora, ako kľúča k budovaniu konsenzu vo vnútri celej komunity (Berman Group, 1996 - 2001). Všetky zmeny v dokumente schvaľuje obecné zastupiteľstvo, ktoré zároveň kontroluje, monitoruje a hodnotí plnenie stanovených cieľov tohto strategického plánu. Realizáciu jednotlivých opatrení koordinuje starosta obce. Monitorovanie a priebežné hodnotenie bude vykonávané pravidelne v ročných intervaloch. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce bude po schválení jeho znenia v obecnom zastupiteľstve zverejnený na internetovej stránke obce a v tlačenej forme verejne prístupný aj na obecnom úrade.

Riadiaci tím vytvorí systém monitorovania, hodnotenia a aktualizácia PHSR. Monitorovanie plnenia akčného plánu sa uskutoční pravidelne raz ročne, zvyčajne do leta v súlade s Metodikou 2.0 MDVRR. Aktualizácia PHSR sa bude realizovať každé 3-4 roky.

ZÁVER

Získanie finančnej podpory z verejných zdrojov (európskych, štátnych alebo regionálnych) si v súčasnosti vyžaduje existenciu spracovanej rozvojovej stratégie - národnej, regionálnej, subregionálnej i lokálnej. Vyžaduje to aj Zákon o podpore regionálneho rozvoja č. 503/2001 Z.z. Podľa tohto zákona majú mať obce (združenia obcí, mikroregióny) schválený program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR), ktorý by mal byť v súlade s rozvojovým dokumentom vyššej hierarchickej úrovne. Príprava PHSR je pomerne zložitá cesta, ktorá vyžaduje určitú vopred stanovenú postupnosť krokov, ktoré na seba logicky nadväzujú. Cieľom programu PHSR nie je vyriešiť všetky problémy, ktoré sa v obci vyskytujú, ale načrtnúť smer, ktorý vytvorí vhodné podmienky pre ich riešenie. Cieľom je vytvoriť programový dokument pre podporu rozvoja obce Nové Sady aktivizáciou a koordináciou všetkých ekonomických, kultúrnych a spoločenských subjektov tak, aby bol maximálne využitý potenciál územia na dosiahnutie ekonomickej, kultúrnej a spoločenskej prosperity pri akceptovaní princípov trvalo udržateľného rozvoja. Spracovaný dokument PHSR predstavuje súčasný stav i perspektívy rozvoja územia obce, ktorá sa snaží zlepšiť životné podmienky svojich občanov i uspokojiť nároky návštevníkov. PHSR zohľadňuje väzby medzi rozvojovými zámermi obce, ako aj OZ RADOŠINKA, ktorého je obec súčasťou. Prepojenosť týchto väzieb je predpokladom efektívnej alokácie finančných prostriedkov, ktorú jednotliví žiadatelia musia preukázať pri predkladaní svojich žiadostí o podporu financovania ich aktivít zo zdrojov EÚ, resp. štátnych zdrojov. Poloha obce pri krajskom meste Nitra už teraz ponúka atraktívne možnosti pre príchod nových obyvateľov.

Hlavným cieľom PHSR obce Nové Sady je zlepšiť kvalitu života jej občanov, vytvoriť podmienky pre sociálny a ekonomický rozvoj, vytvárať koncept kvalitného prostredia na život a bývanie. PHSR definuje plán projektov, ktorých realizácia bude prispievať k postupnému dosiahnutiu tohto cieľa.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce bude po schválení jeho znenia v obecnom zastupiteľstve zverejnený na internetovej stránke obce a v tlačenej forme verejne prístupný aj na obecnom úrade.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

1. BEISS, 2015. <http://www.beiss.sk/>
2. Bohuš, P., Klinda, J. a kol. 2010a. Regióny environmentálnej kvality. Mierka 1 : 500 000. In : Environmentálna regionalizácia Slovenskej republiky (III. aktualizované a rozšírené vydanie. Bohuš, P., Klinda, J. red.). Bratislava : MŽP SR, Košice : SAŽP. 2010. s. 101. ISBN 978-80-88503-00-1
3. Encyklopédia Slovenska. 1980. Zväzok I.-VI. Encyklopedický ústav SAV – Veda Bratislava.
4. Čurlík, J., Šály, R. 2002. Zrinitosť pôdy. Mierka 1 : 500 000. In: Atlas krajiny Slovenskej republiky. Bratislava : MŽP SR, Banská Bystrica SAŽP, 2002. s. 110-111. ISBN 80-88833-27-2
5. Geologická mapa Slovenska M 1:50 000, 2013. <http://mapserver.geology.sk/gm50js>.
6. História obce Nové Sady. 2015. http://www.novesady.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=54&Itemid=62&lang=sk
7. Interné materiály OcÚ Nové Sady, 2015.
8. Lapin, M. a kol. 2002. Klimatické oblasti. Mierka 1 : 1 000 000. In: Atlas krajiny Slovenskej republiky. 1. vyd. Bratislava : MŽP SR, Banská Bystrica : SAŽP, 2002, s. 95. ISBN 80-88833-27-2
9. Lukniš, M. a kol. 1972. Slovensko – Príroda. Bratislava : Obzor, 1972, s. 42.
10. Malík, P., Švasta, J. 2002. Hlavné hydrogeologické regióny. Mierka 1 : 1 000 000. In: Atlas krajiny Slovenskej republiky. 1. vyd. Bratislava : MŽP SR, Banská Bystrica : SAŽP, 2002, s. 104. ISBN 80-88833-27-2
11. Mazúr, E., Lukniš, M. 1980. Geomorfologické jednotky. Mierka 1 : 500 000. In: Atlas SSR. Bratislava: SAV, SÚGaK, 1980, s. 54 - 55.
12. Michalko, J. a kol. 1986. Geobotanická mapa ČSSR. Textová a mapová časť. Bratislava : Veda. 163 s.
13. Nové Sady - História. 2015. <http://www.e-obce.sk/obec/novesady/2-historia.html>
14. Pôdne mapy, 2015. <http://www.podnemapy.sk/bpej/viewer.htm?activelayer=2&layers=001>
15. Pristaš, J. 2000. Vysvetlivky ku geologickej mape Podunajskej nížiny - Nitrianskej pahorkatiny. Bratislava : ŠGÚ Dionýza Štúra, 2000. 250 s. ISBN 80-88974-26-7
16. Retrospektívny lexikón obcí ČSSR 1850-1970. 1978. Praha : Federálny štatistický úrad, 1978. 94 s.
17. Sako, M., Hurta, A., Zelenák, O., Hotový, J. 2007. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nové Sady. 45 s.
18. Sčítanie ľudu, domov a bytov Slovenska 1991 – definitívne výsledky. 1992. Bratislava : Štatistický úrad SR.
19. Sčítanie obyvateľov, domov a bytov Slovenska 2001 – definitívne výsledky. 2002. Bratislava : Štatistický úrad SR.
20. Sčítanie obyvateľov, domov a bytov Slovenska 2011 – definitívne výsledky. 2012. Bratislava : Štatistický úrad SR.
21. Štatistický úrad Slovenskej republiky (ŠÚ SR), 2015. www.statistics.sk
22. Šimo, E., Zaťko, M. 1980. Typ režimu odtoku. Mierka 1 : 100 000. In: Atlas SSR. Mazúr, E. red. Bratislava : SAV; SÚGaK, 1980, s. 65.

23. Tarábek, K. 1980. Klimatickogeografické typy. Mierka 1 : 100 000. In: Atlas SSR. Mazúr, E. red. Bratislava : SAV; SÚGaK, 1980, s. 64.
24. Tremboš, P., Minár, J. 2002. Morfológicko-morfometrické typy reliéfu. Mierka 1 : 500 000. In: Atlas krajiny Slovenskej republiky. 1. vyd. Bratislava : MŽP SR, Banská Bystrica : SAŽP, 2002, s. 90 – 91. ISBN 80-88833-27-2
25. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, Nitra, 2015
26. Valek, J. a kol. 2009. Nové Sady - územný plán obce. Nitra : 2009. 96 s.
27. Vass, D. a kol. 1988a. Regionálne geologické členenie Západných Karpát a severných výbežkov Panónskej panvy na území ČSSR. Bratislava : GÚ DŠ, 1988.
28. Vass, D. a kol. 1988b. Vysvetlivky k mape Regionálne geologické členenie Západných Karpát a severných výbežkov Panónskej panvy na území ČSSR. Mierka 1 : 500 000. Bratislava : GÚ DŠ, 1988. 65 s.